

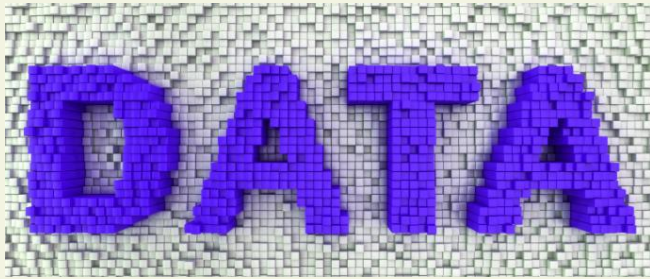
'Kennisopbouw en kennisuitwisseling databeheer'

Workshop 1

4 december – Brussel

DATA

Inleidend

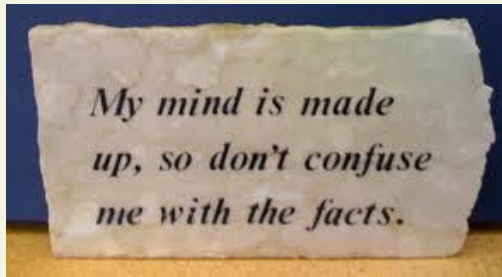
- Voornaamste bevindingen uit het onderzoek
“Demografie en capaciteit – Inventariserend onderzoek :
Hoe bouwen steden hun kennis op ifv beleidsvoorbereiding”.
- Opzet en doel van deze workshopreeks

Workshop 1

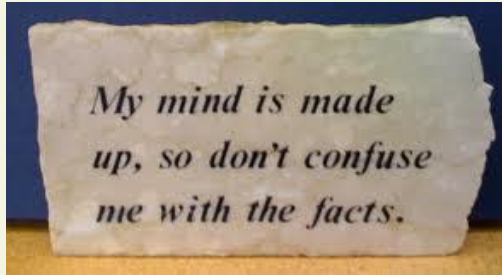
Evidence based policy : “Van beleidsvraag naar onderzoeksvraag”

1. Enkele handvaten
2. Case Brugge : ontgroening voorstelling
3. Case Turnhout: sociale huisvesting & oplossingsscenario's

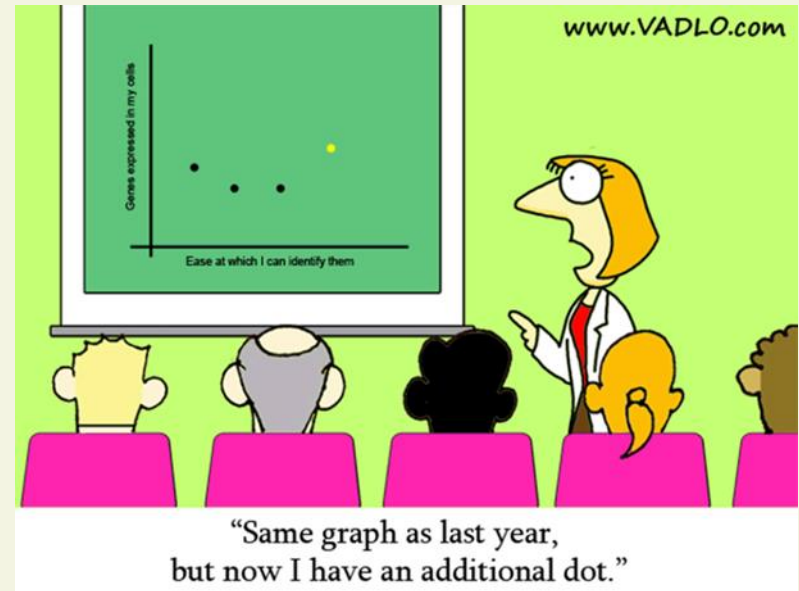
Uitleidend/reacties

- Workshop 1 - Evidence based policy :
 - “Van beleidsvraag naar onderzoeksvraag”
 - 1. Enkele handvaten
 - 2. Case Brugge : ontgroening
 - a. Voorstelling door Stad Brugge
 - b. Beleidsvraag/onderzoeksvraag
 - c. Oplossingsscenario's
 - 3. Case Turnhout: sociale huisvesting
 - a. Voorstelling door Stad Turnhout
 - b. Beleidsvraag/onderzoeksvraag
 - c. Oplossingsscenario's

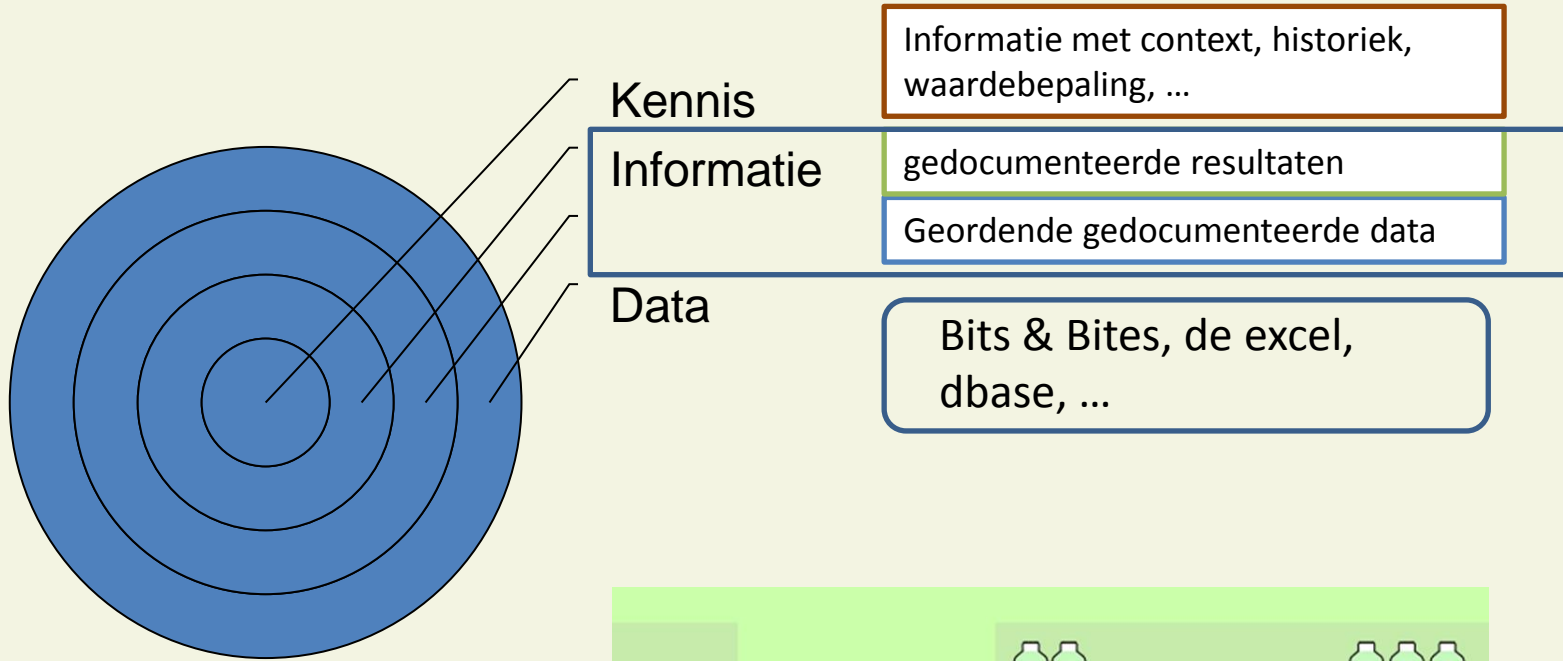
- Workshop 1 - Evidence based policy :
 “Van beleidsvraag naar onderzoeksvraag”
 - 1. Enkele handvaten**
 2. Case Brugge : ontgroening
 - a. Voorstelling door Stad Brugge
 - b. Beleidsvraag/onderzoeksvraag
 - c. Oplossingsscenario's
 3. Case Turnhout: sociale huisvesting
 - a. Voorstelling door Stad Turnhout
 - b. Beleidsvraag/onderzoeksvraag
 - c. Oplossingsscenario's

1. FACTS & Figures

Hoe weet je dat je vandaag de juiste beslissing neemt voor het beleid van morgen op basis van de cijfers van gisteren?

2. Van data naar kennis

“Data don’t make any sense, we will have to resort to statistics.”

3. een theoretisch referentiekader OBMI

	O	B	M	
Niveau van rapportering	1. Omgeving	2. Beleid	Management 3. diensten en dpt'en	Management 4. acties en activiteiten
Strategische cyclus	Context	Strategische opties	Operationeel plan	-continue taken - projecten - verbetertrajecten
Beantwoorde kernvraag	Hoe goed stellen de bewoners, bezoekers en bedrijven het in onze stad?	Leveren we resultaten voor bewoners, bezoekers en bedrijven ?	Leveren we goede diensten en producten ?	Leveren we de diensten en producten op een goede manier ?
Rapporterings-focus	Stad	Maatschappelijk resultaat	Bedrijfsresultaat	Operationeel resultaat

OBMI: Omgevingsinformatie versus BM-I

• Omgevingsinformatie

- *Bv bevolking stijgt, werkloosheid stijgt,...*
- *Wat is het drinkpatroon van mensen, wie drinkt wat, waar, ...*
- *Wie gebruikt internet, voor wat, en hoe*

• Sturingsinformatie

- *Hoeveel werklozen heeft de stad geactiveerd*
- *Geschat dat de verkoop zoveel is, is minder, dus meer reclame maken, productieproces bijsturen*
- *Hoeveel gebruikt antwerpen.be voor wat en hoe wat is de appreciatie van gebruikers*

Vb: Marktonderzoek

Vb: Arbeidsmarkt

Vb: Eigen Personeel

O

BMI

Mobiliteit,...

4. Het onderscheid tussen beleidsvragen en onderzoeksvragen

Beleidsvraag

- Gaan vaak over wat moeten we als beleid (niet) (meer) doen om,...

Overzetbaar?
Omzetbaar?

Onderzoeksvraag

- Wat kan je weten
- Wat kan je meten
- Welke methode

Voorbeeld van beleidsvraag -> onderzoeksvraag

Aanleiding: Klachten lange wachtlijsten kinderopvang.

Beleidsvraag: Waar moeten we meer opvang voorzien?

Onderzoeksvraag: Wat is de huidige opvangcapaciteit en welke behoefte staat daar tegenover? In welke wijken/gebieden is dit negatief versus positief.

Operationalisering:

- Inventarisatie opvang capaciteit
- Behoefte: opties van gegevens bron
 - *Wachtlijsten*
 - *Bevolkingskenmerken -> al niet met prognose*
 - *Bevraging?*

Voorbeeld van beleidsvraag -> onderzoeksvraag

Aanleiding: Herstructurering van verschillende sociale diensten en integratie met de werking van het OCMW.

Beleidsvraag: Opmaak van een monitor lokaal sociaal beleid. (we willen daarbij ook zicht krijgen over de lokale verschillen in de wijken van de stad)

Onderzoeksvraag:

??? Niet zomaar omzetbaar in een onderzoeksvraag. Opheldering is nodig: Wat is de concrete beleidsvraag... Inventarisatie bestaande cijfers, behoefte bewoners, scope enkel lokale bevoegdheden of breder, gaat het over doelgroep in beeld brengen, klanten screenen... ???

Operationalisering: ...

Terugkoppeling

Bv: Monitoring is dat dan?

	O	B	M	
Niveau van rapportering	1. Omgeving	2. Beleid	Management 3. diensten en dpt'en	Management 4. acties en activiteiten
Strategische cyclus	Context	Strategische opties	Operationeel plan	-continue taken - projecten - verbetertrajecten
Beantwoorde kernvraag	Hoe goed stellen de bewoners, bezoekers en bedrijven het in onze stad?	Leveren we resultaten voor bewoners, bezoekers en bedrijven?	Leveren we goede diensten en producten?	Leveren we de diensten en producten op een goede manier?
Rapporteringsfocus	Stad	Maatschappelijk resultaat	Bedrijfsresultaat	Operationeel resultaat

Voorbeeld van beleidsvraag -> onderzoeksvraag

Aanleiding: Discussie over budgetten van sport.

Beleidsvraag: Zorgen de sportclubs die we financieel ondersteunen voor een sportparticipatie van onze burgers?

Onderzoeksvraag: In welke mate doen onze inwoners aan sport? Welke sporten beoefenen ze. In welke mate gebeurt dit in clubverband. Is er een overeenstemming tussen de vraag en aanbod van sport.

Operationalisering: ...

Voorbeeld van beleidsvraag -> onderzoeksvraag

Aanleiding: ...

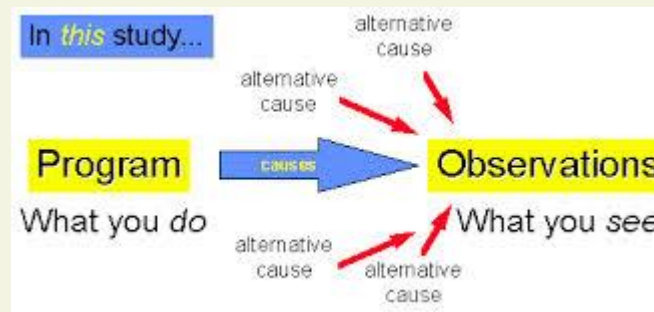
Beleidsvraag: In welke mate is ons beleid rond kinderarmoede effectief. Wat is de ROI?

Onderzoeksvraag:

???

[eerst uitklaring wat is meetbaar, ...
wat is haalbaar,...]

Operationalisering: ...

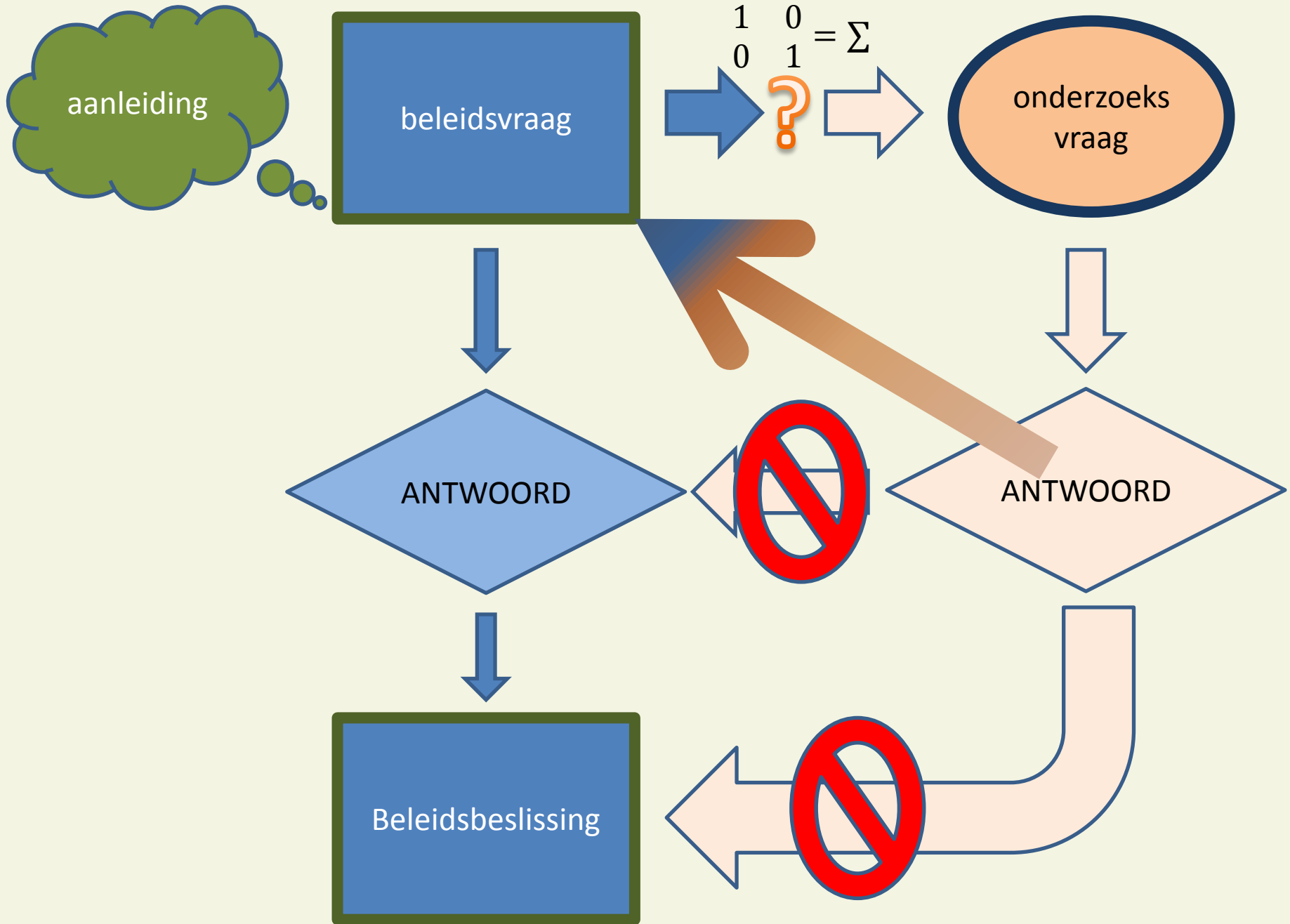
Bv: Antwerpen Autovrij – ‘Wat is het effect van dit evenement op verminderd autogebruik?’

NIVEAU VAN
(BELEID)ACTIE

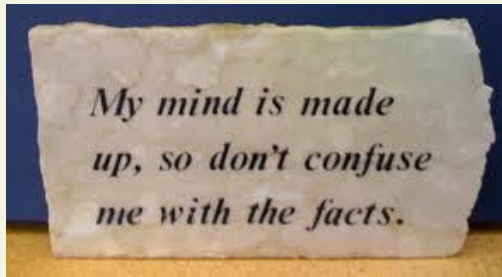
NIVEAU VAN
EFFECT

Communicatie modellen van onderzoeksresultaten naar het beleid

- Dit zijn de resultaten -> trek je conclusies én neem je beslissing
- Dit zijn op basis van onze resultaten de conclusies en -> neem je beslissing
- Dit zijn op basis van onze resultaten en conclusies de beste beslissingen -> maak een keuze

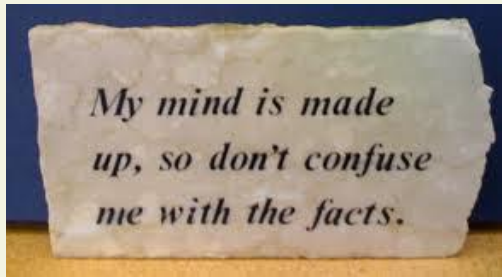

- Workshop 1 - Evidence based policy :
 - “Van beleidsvraag naar onderzoeksvraag”
 - 1. Enkele handvaten
 - 2. Case Brugge : ontgroening**
 - a. Voorstelling door Stad Brugge
 - b. Beleidsvraag/onderzoeksvraag
 - c. Oplossingsscenario's
 - 3. Case Turnhout: sociale huisvesting
 - a. Voorstelling door Stad Turnhout
 - b. Beleidsvraag/onderzoeksvraag
 - c. Oplossingsscenario's

Case Brugge

Inleiding Koen T & Tinne

Ontgroening

- Workshop 1 - Evidence based policy :
 - “Van beleidsvraag naar onderzoeksvraag”
 - 1. Enkele handvaten
 - 2. Case Brugge : ontgroening
 - a. Voorstelling door Stad Brugge
 - b. Beleidsvraag/onderzoeksvraag**
 - c. Oplossingsscenario's
 - 3. Case Turnhout: sociale huisvesting
 - a. Voorstelling door Stad Turnhout
 - b. Beleidsvraag/onderzoeksvraag
 - c. Oplossingsscenario's

2b. Brugge – ontgroening

Beleidsvraag/onderzoeksvraag

- Wat we uit de tekst halen:

“De ontgroening van Brugge als probleem in vergelijking met de andere Vlaamse centrumsteden.” *probleemstelling*

- Wat is (vermoedelijk) de onderliggende *beleidsvraag*:

“Hoe kan de lokale overheid in Brugge de ontgroening doen keren ?”

- Gegeven deze (voor-)Kennis:

1. We kennen de cijfers van de ontgroening en de evolutie
2. We kennen de cijfers van de andere steden

Is *de gehanteerde onderzoeksvraag*

“Waar gaan onze jongvolwassenen wonen om (elders) kinderen te krijgen ? Klopt het ‘aanvoelen’ dat jonge ‘Bruggelingen’ hun jong gezin elders opstarten/ vestigen?”

- >> met als deelvragen ‘wisselwerking tss deelgemeenten’,
‘de relatie met de randgemeenten’,
‘de relatie met de studentenstad Gent, etc. ...’

2b. Brugge – ontgroening

Beleidsvraag/onderzoeksvraag

- Wat we uit de tekst halen:
“De ontgroening van Brugge als probleem in vergelijking met de andere Vlaamse centrumsteden.” *probleemstelling*
- Wat is (vermoedelijk) de onderliggende *beleidsvraag*:
“Hoe kan de lokale overheid in Brugge de ontgroening doen keren ?”
- De *gehanteerde onderzoeksvraag* wil een antwoord gebaseerd op verhuisbewegingen van (jonge) Bruggelingen.

>> “ontgroening” is een dynamiek die meer omvat dan enkel de verhuisbewegingen.

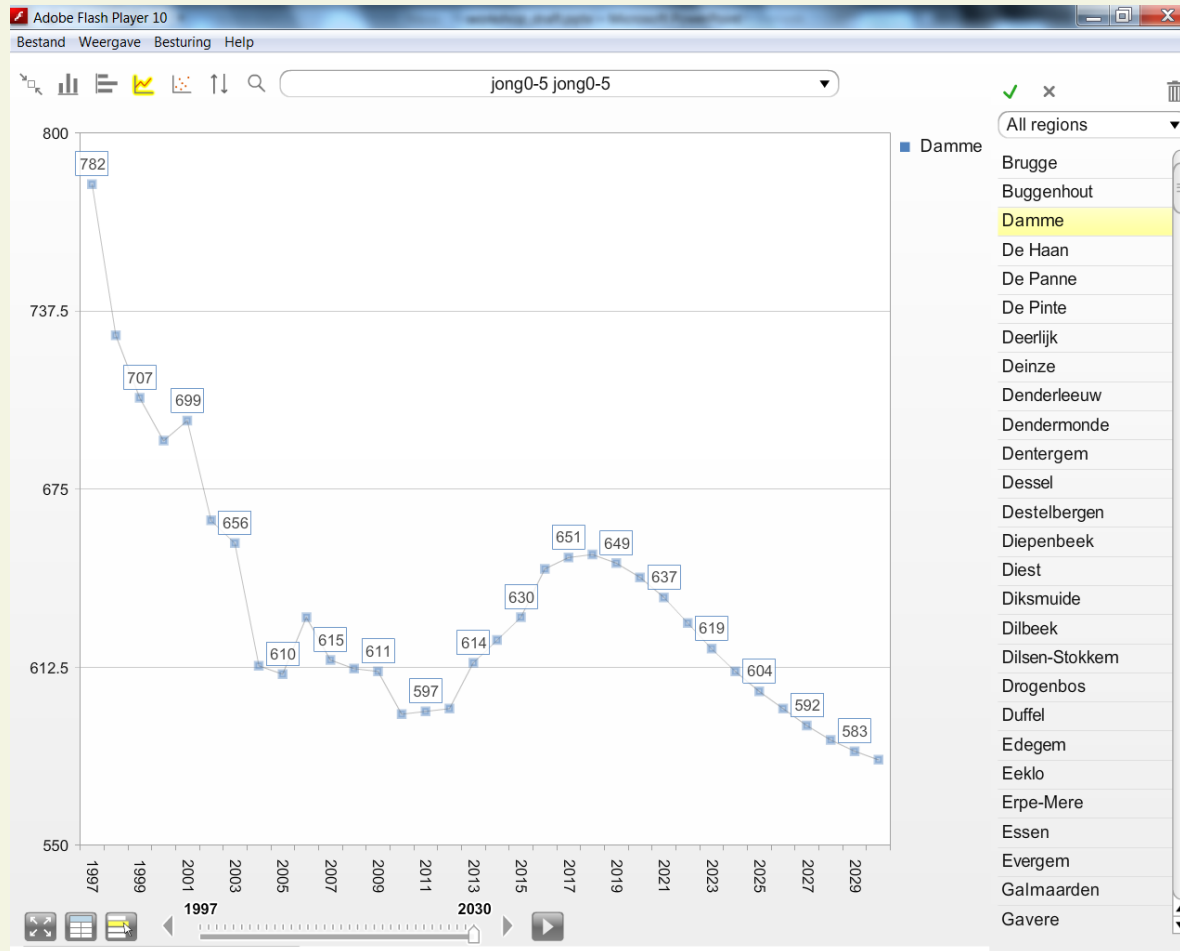
DUS: *de onderzoeksvraag moet geherformuleerd worden*

>> er is veel data & informatie beschikbaar om deze onderzoeksvraag van een antwoord te voorzien

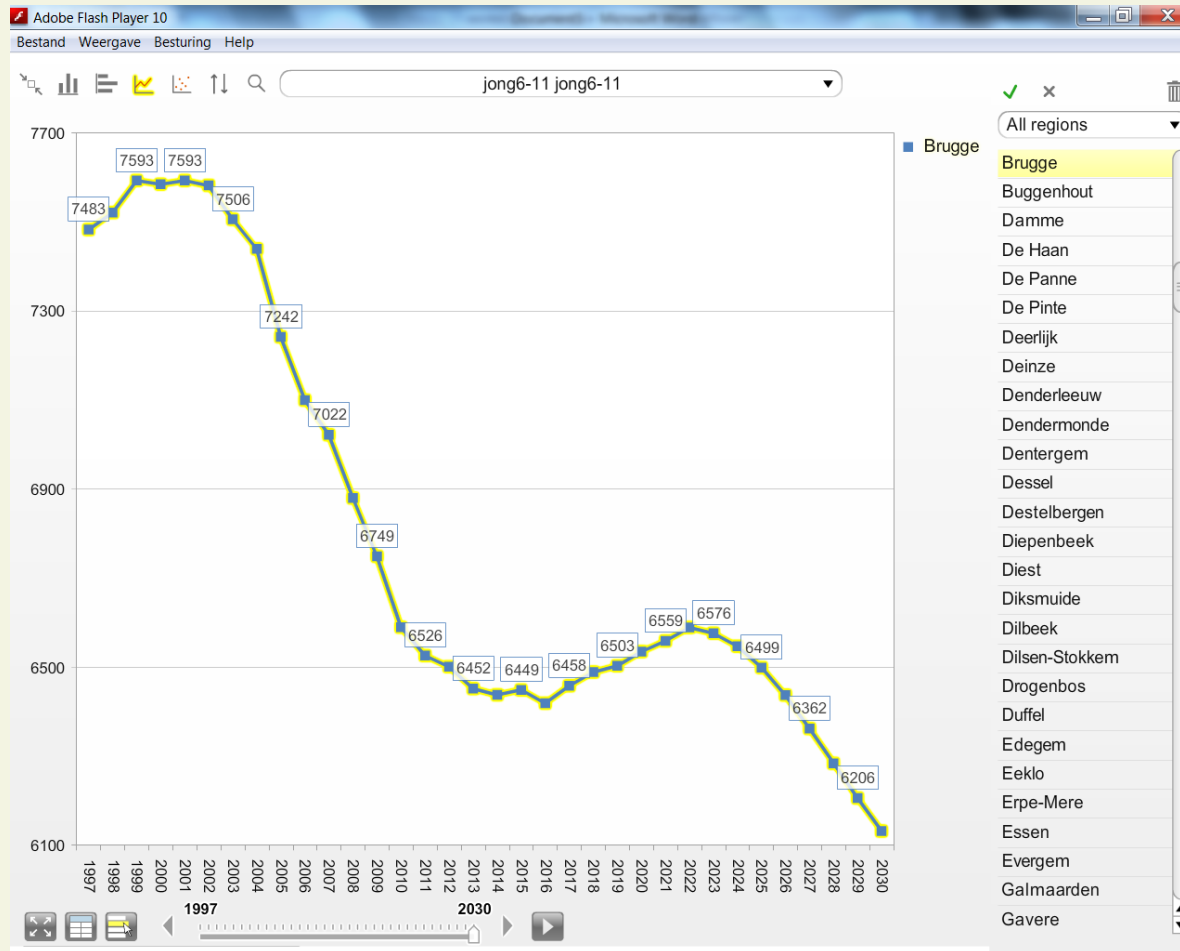
BRONNEN

- STUDIEDIENST Vlaanderen
- ADS (voormalige NIS of ADSEI)
- Statistische Website grote steden
- Aanvragen bij studiedienst grote steden

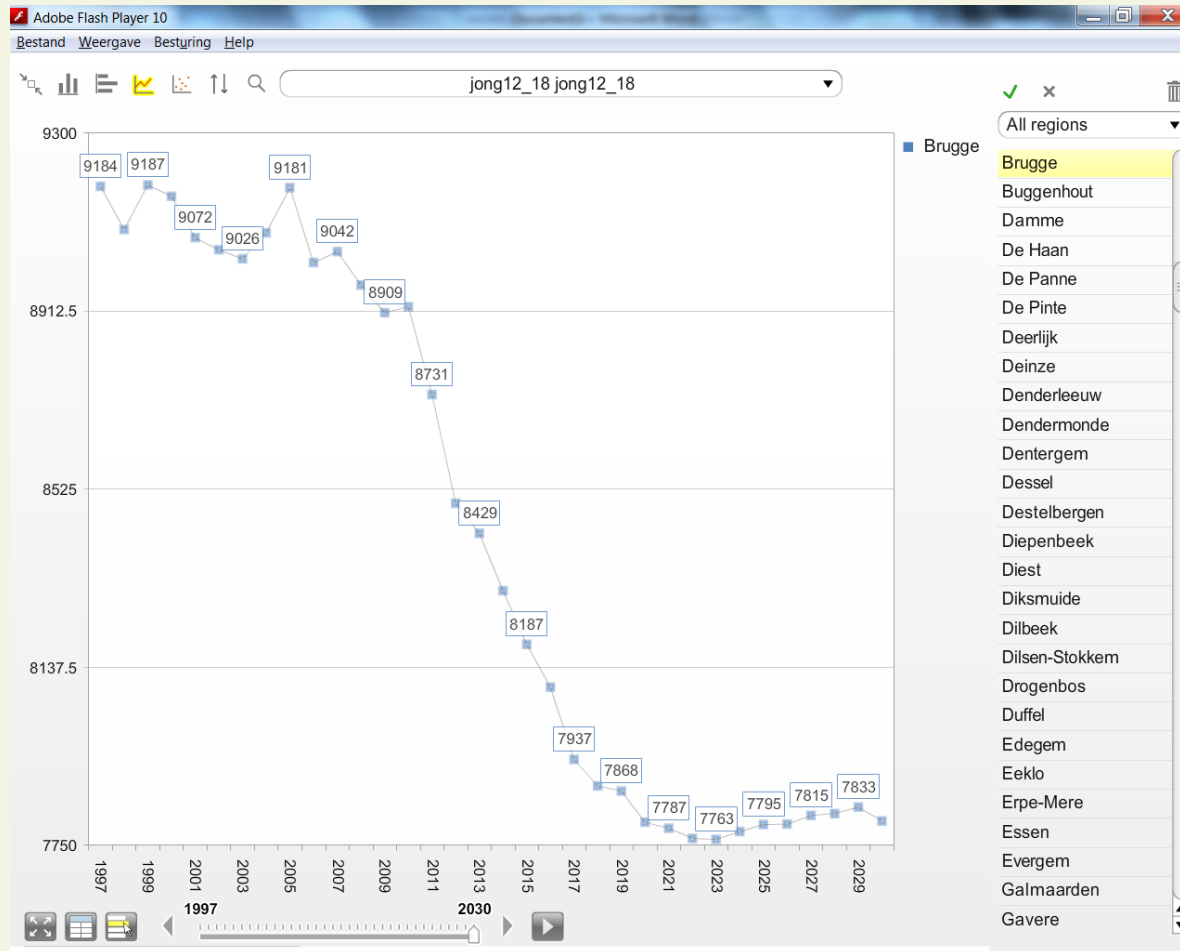
Gekende cijfers

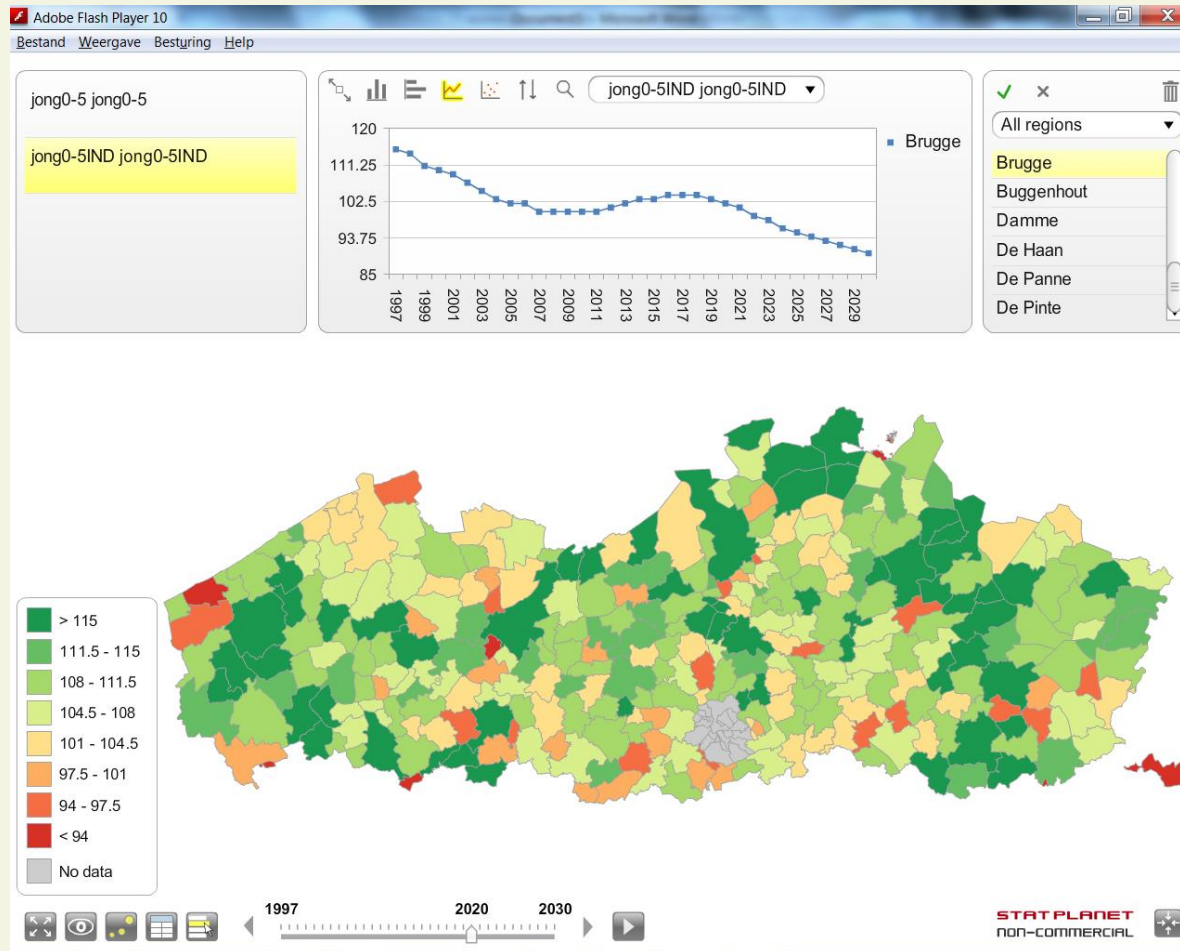
Gekende cijfers

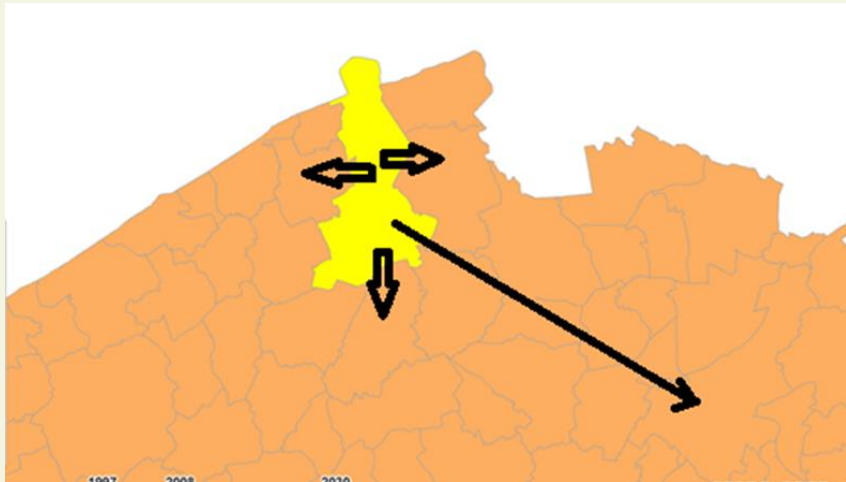
Gekende cijfers

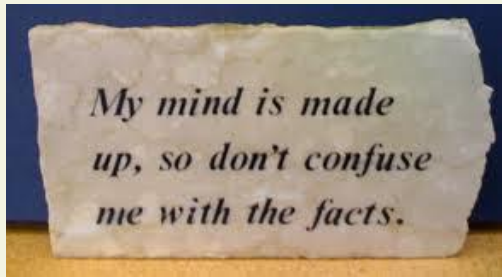
Gekende cijfers

Gewenste cijfers

- Relatie met 'ei' van Brugge en vroegere deelgemeenten
- Relatie met Polderdorpen ten noorden van Brugge
- Relatie met 'rand' rond Brugge
- Relatie met studentenstad Gent waar men blijft 'plakken'

- Workshop 1 - Evidence based policy :
 - “Van beleidsvraag naar onderzoeksvraag”
 - 1. Enkele handvaten
 - 2. Case Brugge : ontgroening
 - a. Voorstelling door Stad Brugge
 - b. Beleidsvraag/onderzoeksvraag
 - c. Oplossingsscenario's**
 - 3. Case Turnhout: sociale huisvesting
 - a. Voorstelling door Stad Turnhout
 - b. Beleidsvraag/onderzoeksvraag
 - c. Oplossingsscenario's

Opties/scenario's voor onderzoek

1. Hands-on op zoek naar de gewenste data.
2. Opmaak van een onderzoek design en het expliciteren van de onderzoeksvragen, opdelen in onderzoekshypothesen
 - 2.A. Check vooronderstellingen op basis van bestaande gegevens
 - 2.B. Check vooronderstelling op basis van nieuwe gegevens
 - 2.C. Bestudeer onderzoeksvragen beantwoordbaar op basis van beschikbare gegevens
 - 2.D. Bestudeer onderzoeksvragen op basis van nieuwe gegevens

Optie 1: Hands-on op zoek naar de gewenste cijfers

Interne Verhuisbeweging

- Ontsluiten van de mutaties of verhuisbewegingen van de eigen bevolking op basis van het eigen bevolkingsregister: Interne verhuisbewegingen.
 - Is de kennis in huis om dit te doen
 - Waar zitten de gegevens?
 - Kan er gekoppeld worden met GIS?
 - ...

Hoe doe je dit

- Eenvoudige optie:

Uit bevolkingsbestand uit doorsnede:

- Kenmerk adres & vorig adres
- Postcodes kruisen.
- Indelen volgens leeftijd, gezinssamenstelling, ...

Voorwaarde: toegang tot eigen bevolkingsbestand

Geavanceerde optie: (Intern verhuisbeweging of mutatie bestand opmaken = Loop van de bevolking)

Optie 1: Hands-on op zoek naar de gewenste cijfers

- Ontsluiten van de mutaties of verhuisbewegingen van de rand gemeenten.
 - Van wie er vertrekt uit je gemeente, die ken je wel uit eigen bevolkingsbestand, maar je weet niet naar waar.
 - Dus je dient bij (alle afzonderlijk) dan een aanvraag te doen van de selectie van Bruggelingen die zich daar gevestigd hebben (de voorbije-) jaar/jaren
 - Waar zitten de gegevens?
 - Kunnen deze selecties gemaakt worden door de bevolkingsdiensten van de randgemeenten
 - Zitten allen bij cipal en/of Cevi kan de aanvraag op dat niveau gebeuren?
 - Kan er gekoppeld worden met GIS?
 - ...
 - Via rijksregister een mutatiebestand aanvragen. Je kan aan het rijksregister geen analyse aanvragen => kennis in huis hebben of in huis halen om hiermee analytisch aan de slag te gaan.

Hoe doe je dit

- Eenvoudige optie maar langdurige:

Opvragen bij buurgemeenten:

- Selectie vorig adres = postcode (s) Brugge 8000,
- Indelen volgens leeftijd, gezinstype,...

Voorwaarde: toegang tot bevolkingsbestand andere gemeenten

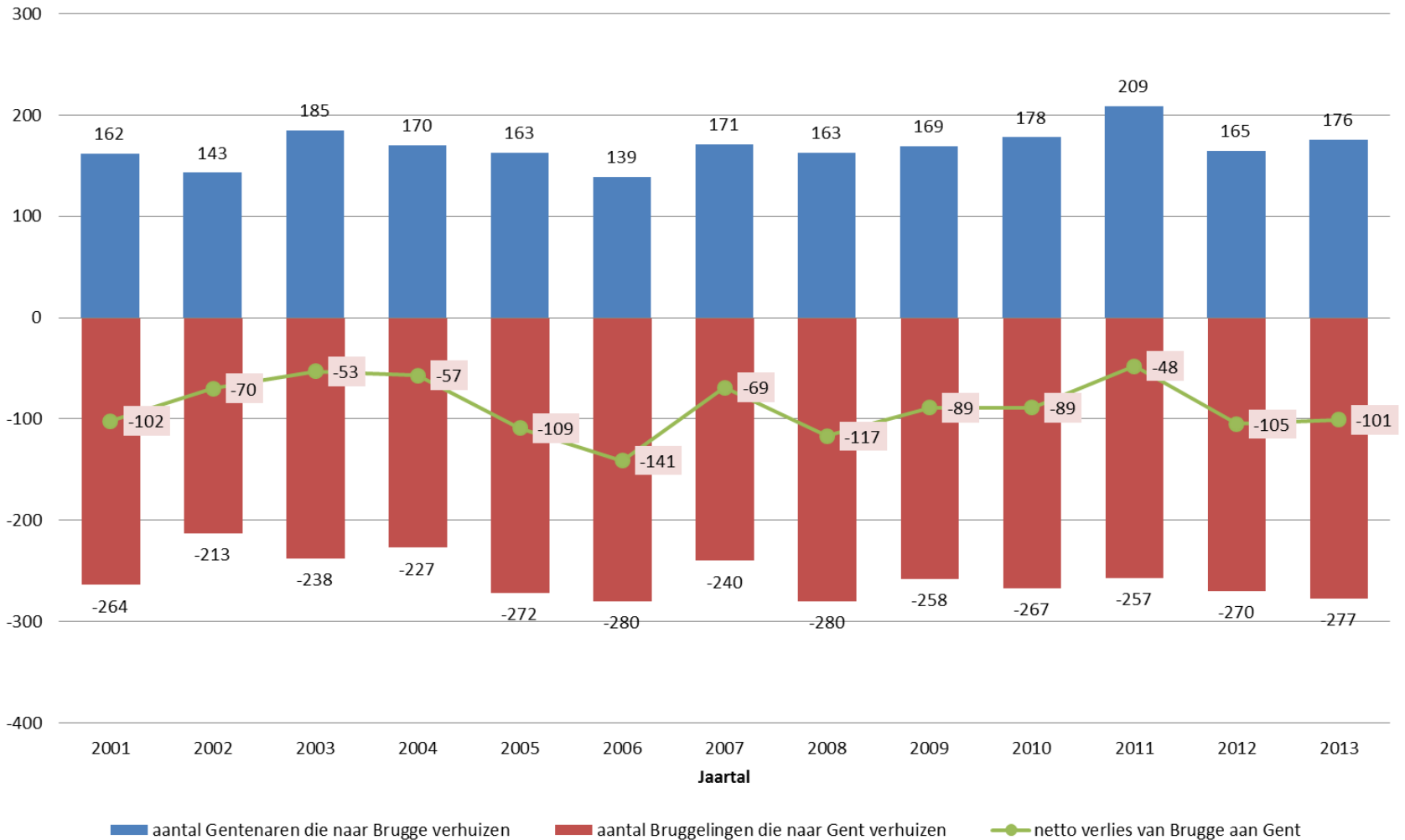
- Geavanceerde optie: verhuisbeweging of mutatie bestand opmaken = Loop van de bevolking

Optie 1: Hands-on op zoek naar de gewenste cijfers

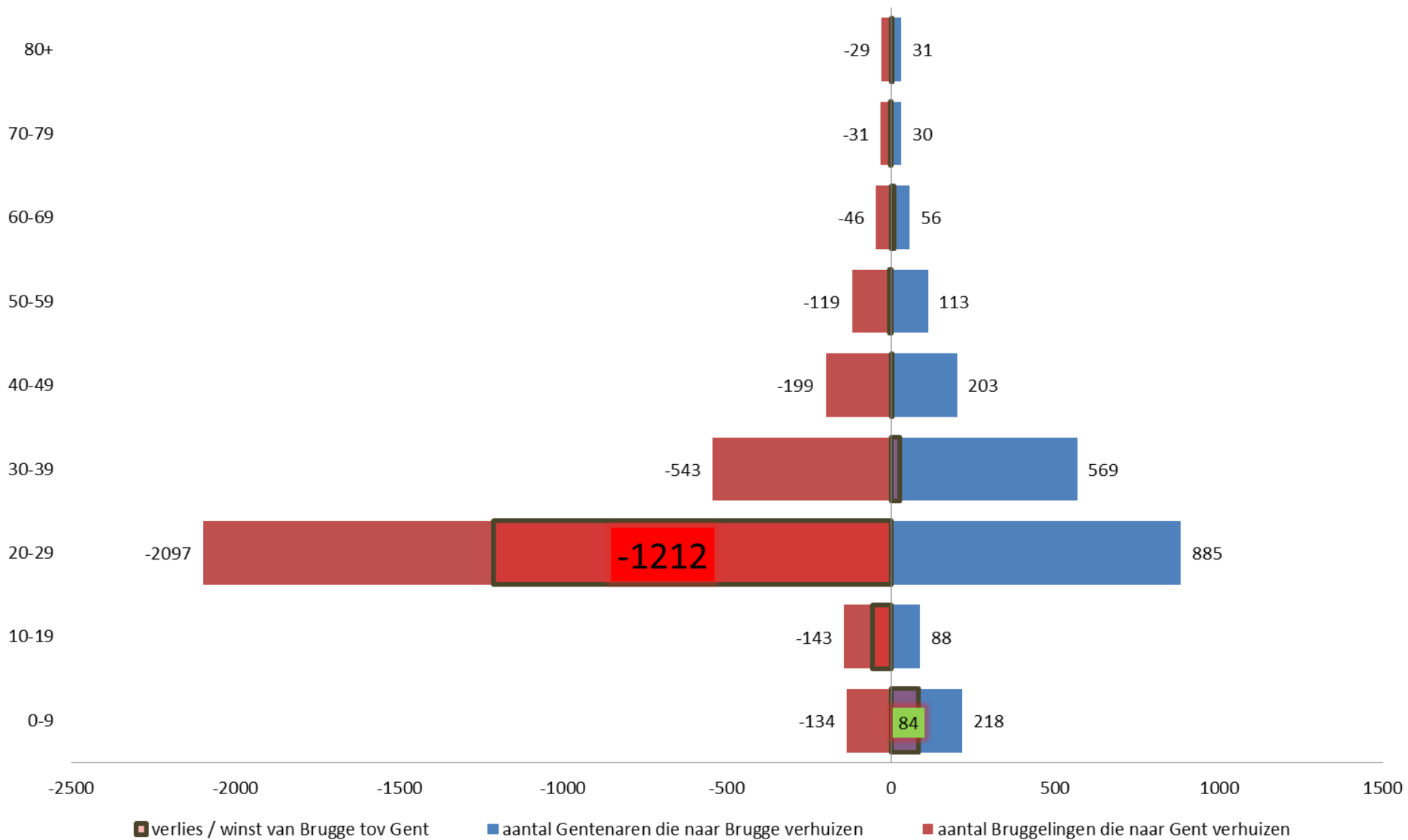
- Ontsluiten van de mutaties of verhuisbewegingen naar andere steden (in casu Gent)
 - Gent & Antwerpen hebben wél een studiedienst. Het is voor hen mogelijk dat ze een selectie kunnen maken op basis van hun (historische) databank en gegevens om hierop een zicht te krijgen.
 - ...

Brugge <-> Gent

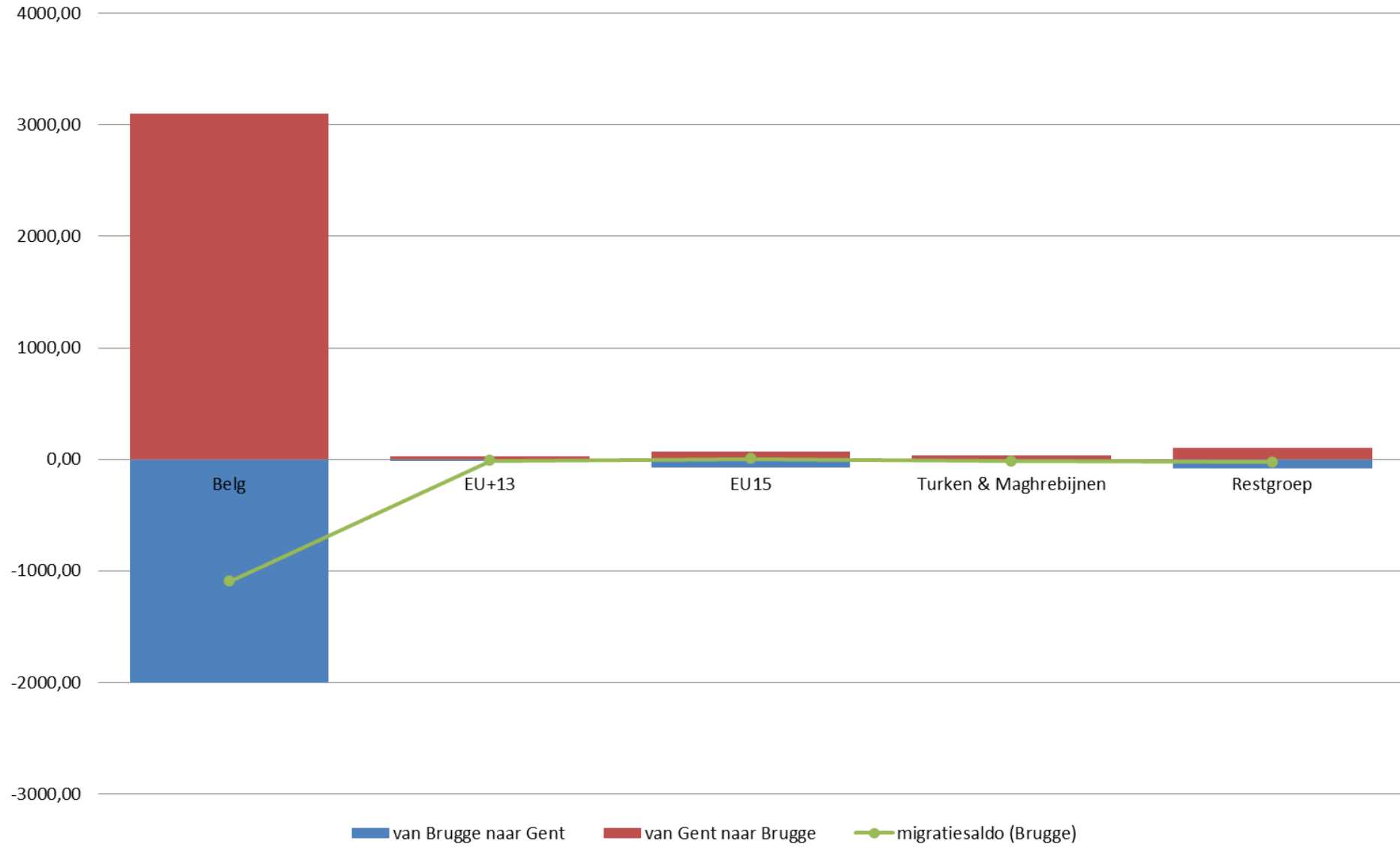
Verhuisbewegingen tussen Gent en Brugge, periode 2001-2013

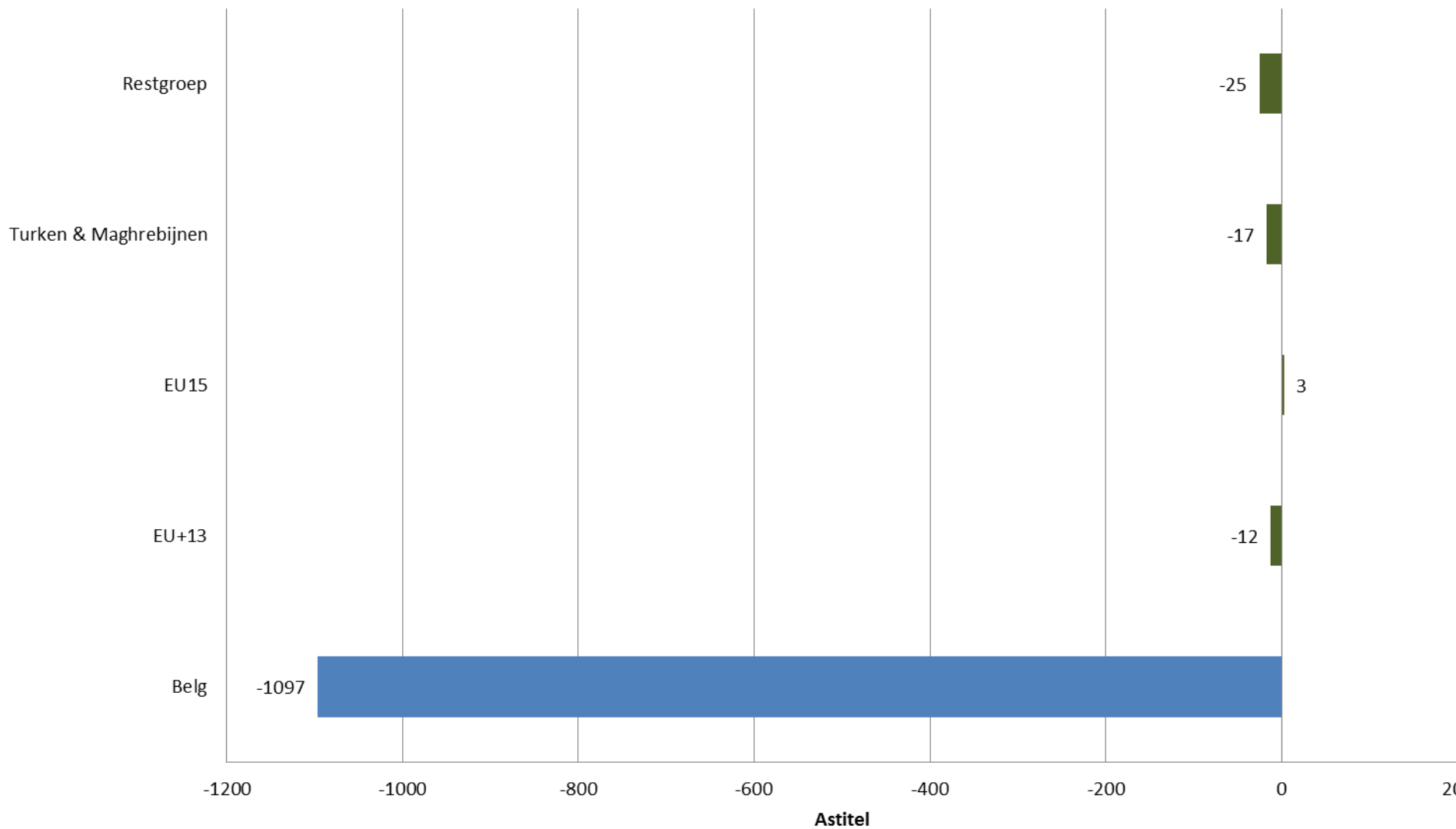
Leeftijdsverdering van verhuizers tussen Gent en Brugge, 2001-2013

Verhuisbewegingen tussen Brugge en Gent, naar nationaliteit, 2001-2013

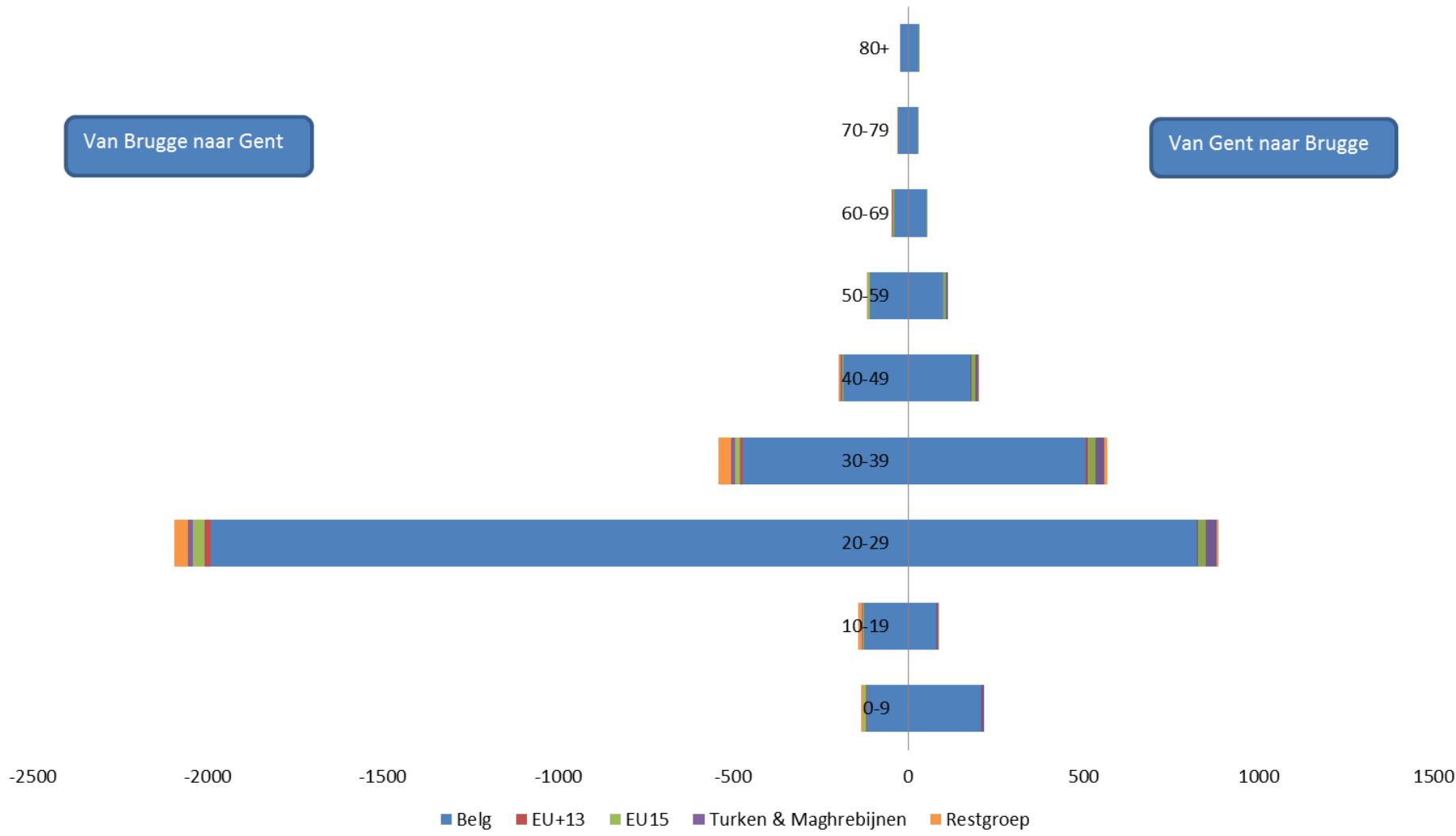
Migratiesaldo Brugge - Gent naar nationaliteitsgroep vanuit perspectief Brugge (2001-2013)

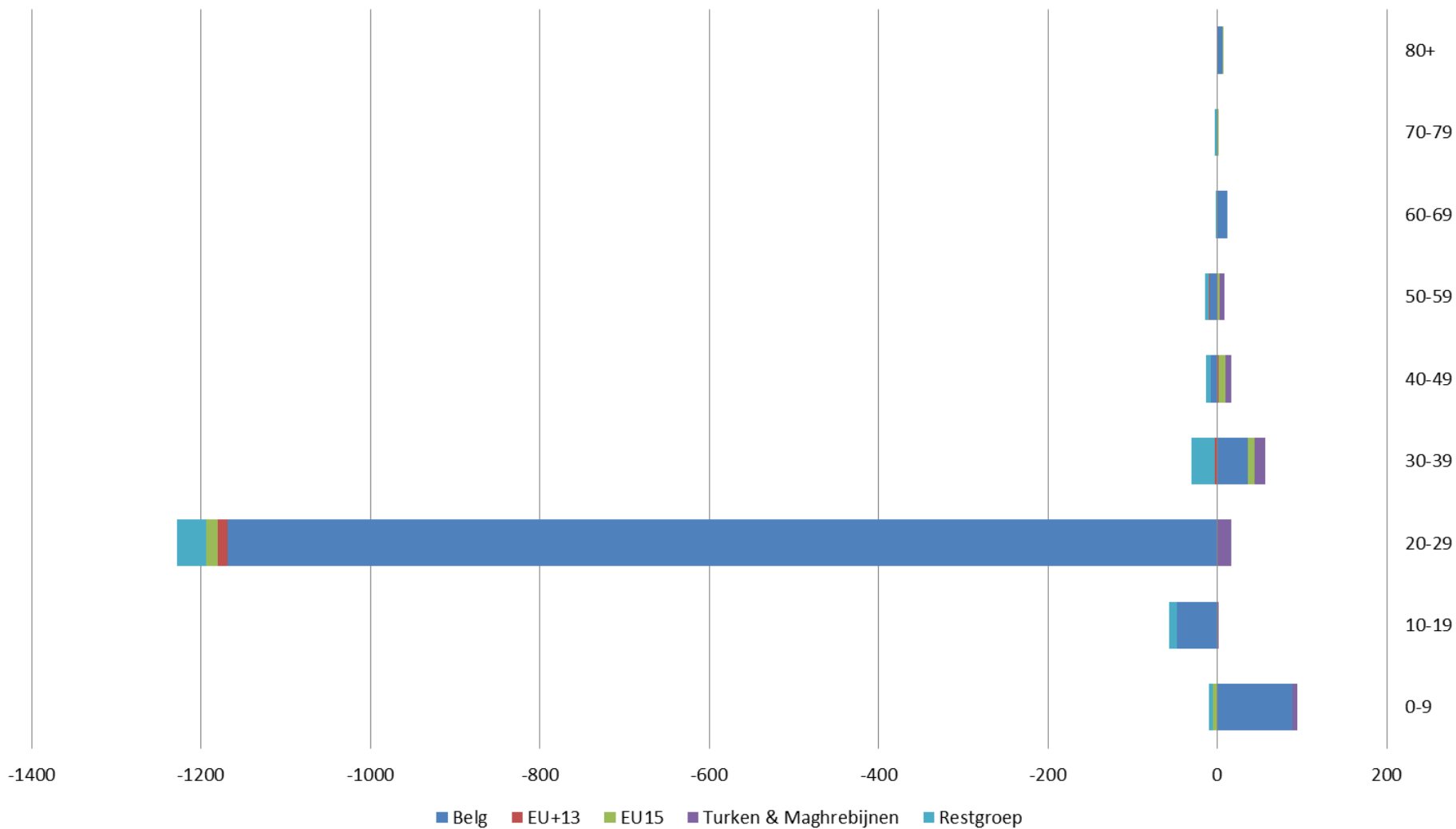
Verhuisbewegingen tussen Brugge en Gent, naar leeftijd en nationaliteit (2001-2013)

Van Brugge naar Gent

Van Gent naar Brugge

Migratiesaldo Brugge - Gent naar leeftijd en nationaliteit vanuit perspectief Brugge (2001-2013)

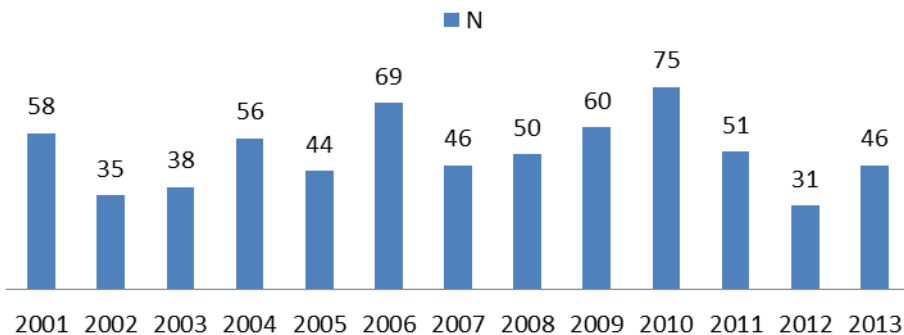

Verhuisbewegingen BRUGGE <-> GENT

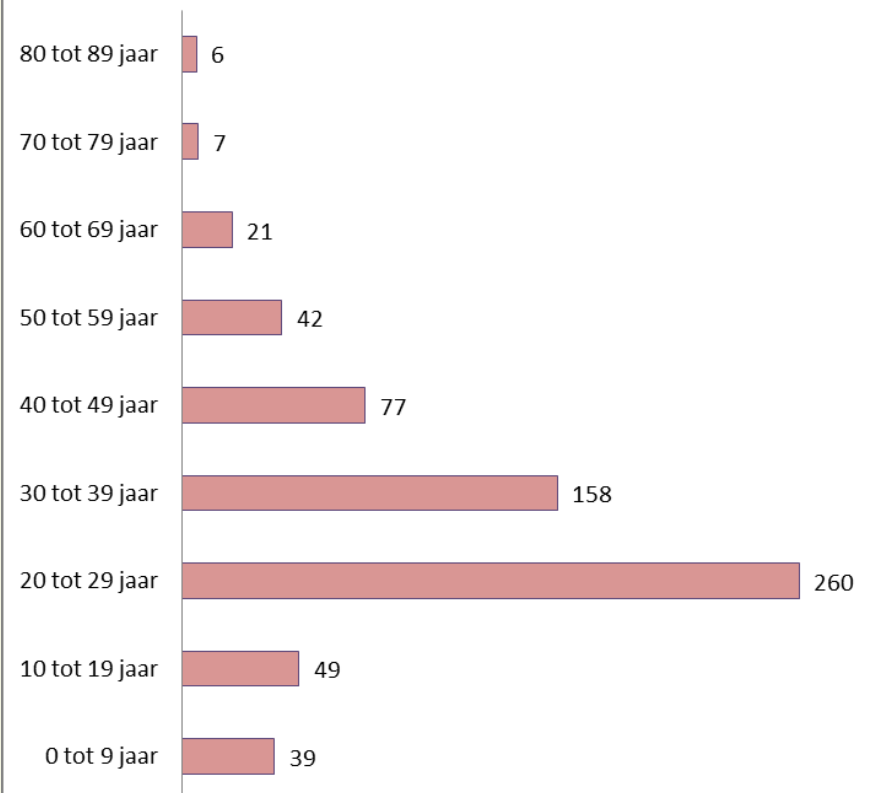
- Brugge 'verliest' elk jaar tussen de 50 à 120 inwoners netto aan Gent. Gecumuleerd over 13 jaar zijn er dit meer dan 1000
- Deze zijn overwegend 20-29 jarigen
- **Maar** netto 'wint' Brugge 84 kinderen van 0-9 jaar van Gent in 13 jaar
- Die winst van 0-9 jarige kinderen is klein maar stabiel in die 13 jaar (geen stijgende of dalende trend)

Verhuisbewegingen NAAR een andere stad opvragen bv Antwerpen

Bruggelingen die Naar Antwerpen zijn komen wonen naar Jaar van Intrede

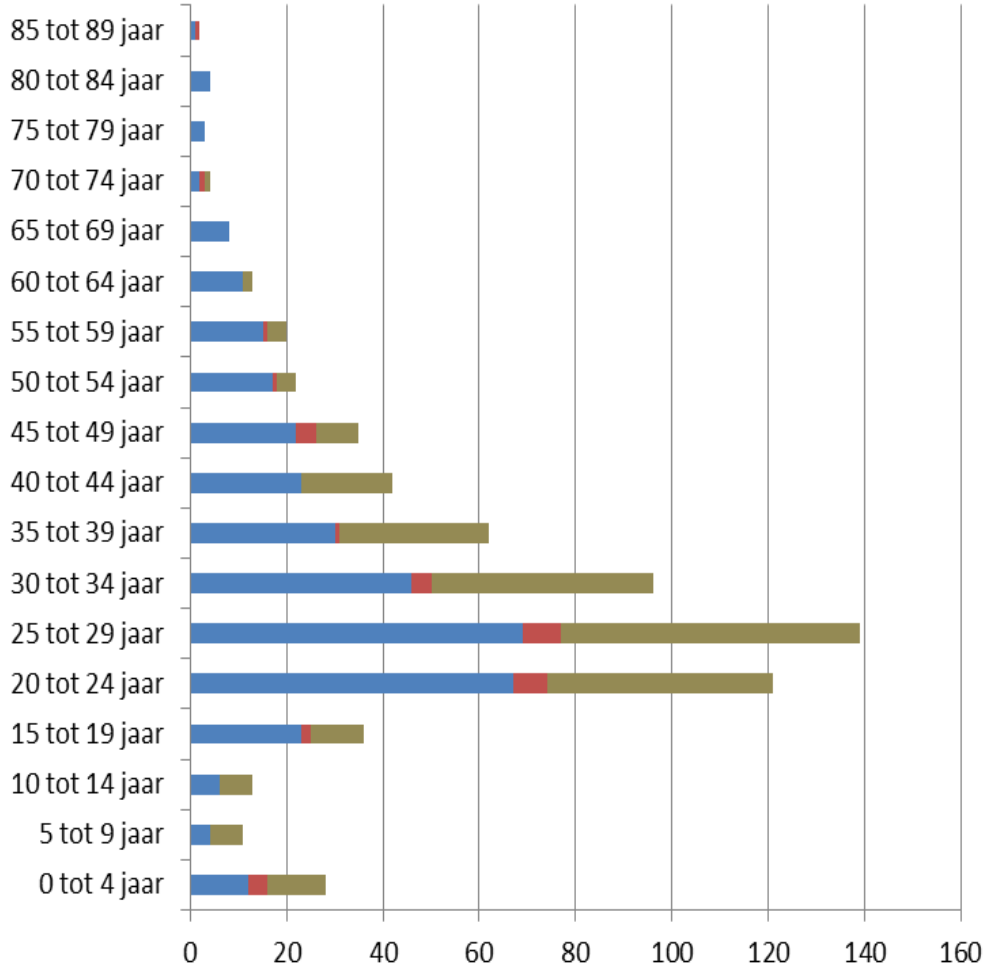
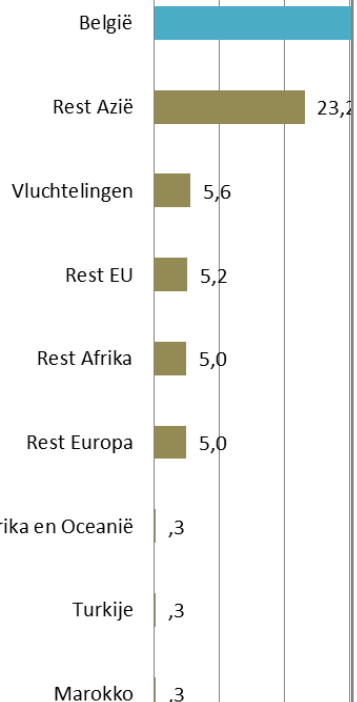
Leeftijdsverdeling van Bruggelingen die naar Antwerpen zijn komen wonen de laatste 12 jaar

Verhuisbewegingen NAAR een andere

st

Nationaliteitsgroepen Antwerpen

van Brugge 12 jaar

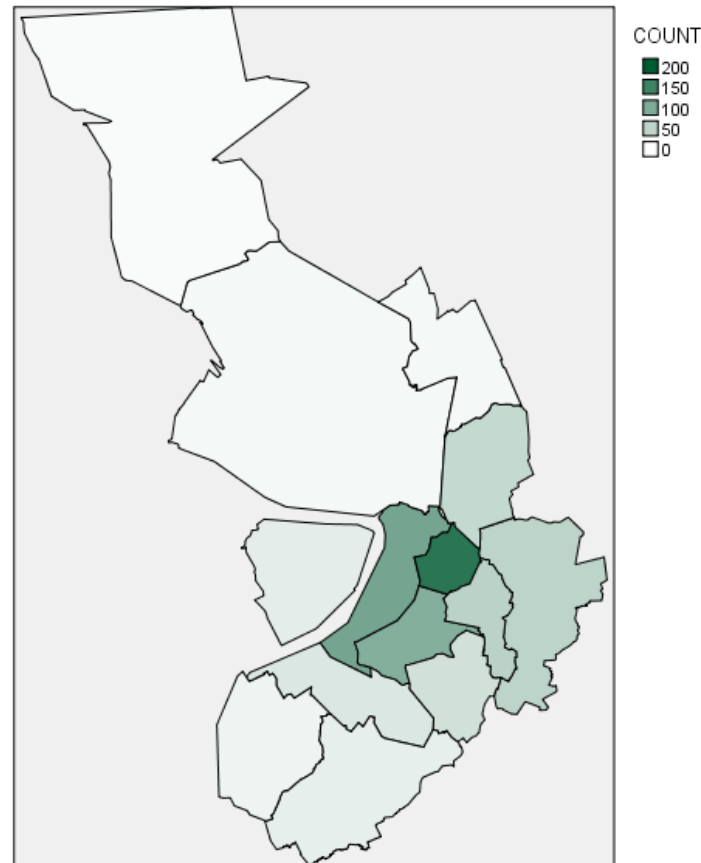
363

De inwijking in Antwerpen vanuit Brugge is voor 45% niet Belg,
het % niet belgen in Brugge is minder dan 5%

Verhuisbewegingen NAAR een andere stad opvragen bv Antwerpen

Plaats van aankomst in Antwerpen

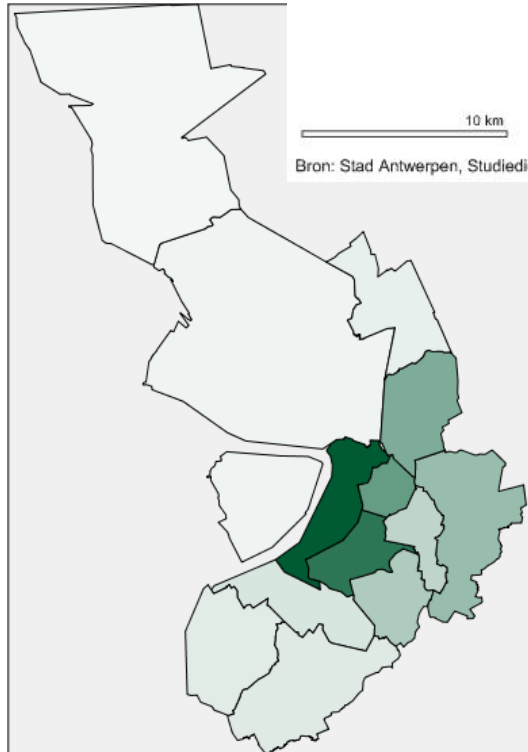
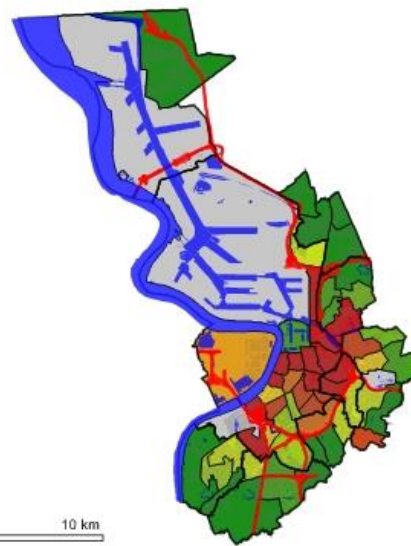
Verhuisk stad

Plaats van aankomst vanuit
BELGEN

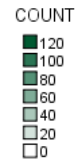
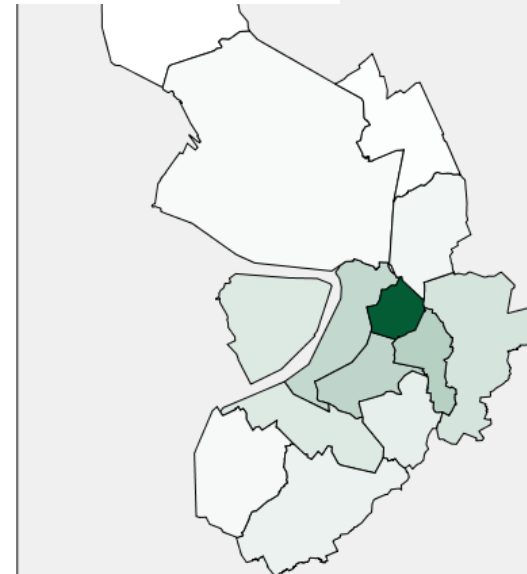
n andere pen

: Brugge in Antwerpen

Kansarmoedindex [index], 2013 - Wijken

Bron: Stad Antwerpen, Studiedienst

Verhuisbewegingen NAAR een andere stad opvragen bv Antwerpen

- Uit de migratiegegevens van Antwerpen blijkt dat relatief veel niet Belgen van Brugge naar Antwerpen verhuizen.
- Het zijn voor een groot deel jonge mensen die naar Antwerpen verhuizen.
- Belgen vestigen zich eerder in de duurder rijkere wijken in de binnenstad. Niet-belgen in de klassieke plaats van aankomst van armere wijken (nl 2060 en Borgerhout intra muros)

Gewenste cijfers = antwoord op probleemstelling?

- Uit de concrete onderzoeksvraag van de gewenste cijfers blijkt

impliciet dat men (er van uitgaat van)

de oorzaak van de ontgroening reeds kent.

Met name de emigratie van de Bruggse (jonge) populatie naar andere gemeenten en steden.

Scherpstellen van de problematiek en onderzoeksvraag

- Demografische problematiek is hier ontgroening.
- Startpunt:
 - Wat zijn de parameters van de demografie van een stad
 - en welke aspecten/relaties spelen een rol en in welke mate bij ontgroening
- Onderzoek:
 - Wat zijn de parameters/aspecten/relaties die reeds gekend zijn?
 - Waar te vinden, ...
 - Wat zijn de parameters/aspecten/relaties die nog niet gekend zijn?
 - Verzamelbaar en tegen welke kost en inspanning
 - Niet-verzamelbaar, ... omwille van kost, praktische bezwaren, privacy,..., eenvoudigweg niet beschikbaar.

Intermezzo:

Waarom de onderzoeksvragen expliciteren, de vooronderstellingen bevragen en hypothesen opstellen.

Dat is toch 'té academisch' én niks voor beleidsvragen!

Inderdaad het *hoeft niet* academisch maar er zijn wel goede redenen voor:

eigen aan de mens zoeken we bevestiging, nooit of zelden falsificatie. Wetenschappelijke methoden (zeker ook statistische) zijn in essentie te herleiden tot methoden om in te gaan tegen onze intuïtieve neiging ons buikgevoel gelijk te geven.

Toegepast in een alledaagse beleidscontext is wetenschappelijk bezig zijn:

Indien data/gegevens/rapporten je vooronderstellingen gelijk geven=> "Wantrouw ze!!!

JE LEERT ER NIKS MEE BIJ"

Indien gegevens data/gegevens/rapporten je vooronderstellingen tegenspreken => "koester ze want daar kan je het meeste van leren HIER ZIT DE HOOGSTE INFORMATIEWINST"

DE INFORMATIEPARADOX (niet die van de zwarte gaten) IN HET INFORMATIETIJDPERK

Hoe meer informatie er beschikbaar is, hoe meer men datgene kan vinden wat zijn mening bevestigt, hoe minder men échte 'extra' informatie tot zich neemt.

**VERMIJDEN OM TE METEN WAT WE AL WETEN EN BESLUITEN DAT WE
"HET AL WISTEN"**

Startpunt

- Startpunt:
 - Wat zijn de parameters van de demografie van een stad
 - en welke aspecten/relaties spelen een rol en in welke mate bij ontgroening

Bevolking

JAAR1

SAMENSTELLING: Gesl, leeft, nat, afkomst, ...

JAAR2

SAMENSTELLING: Gesl, leeft, nat, afkomst,

...

E
V
O
L
U
T
I
E

Gemeenten, steden,
Landen, ...

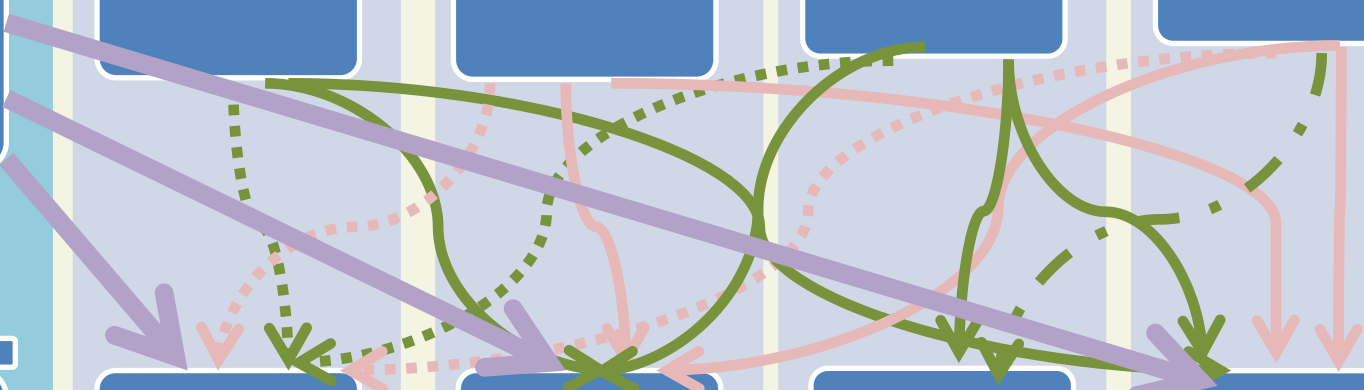
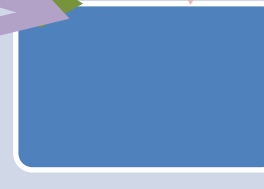
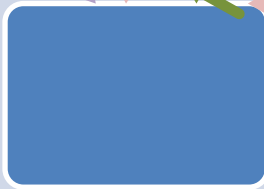
$$\text{Bev} = \text{Geb} - \text{Sterfte} + \text{Im} - \text{Em}$$

J1

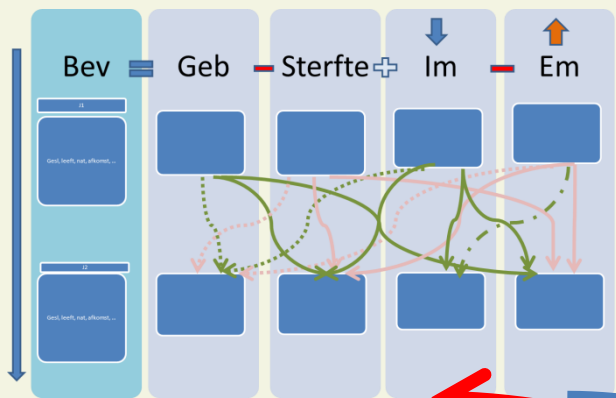
Gesl, leeft, nat, afkomst, ...

J2

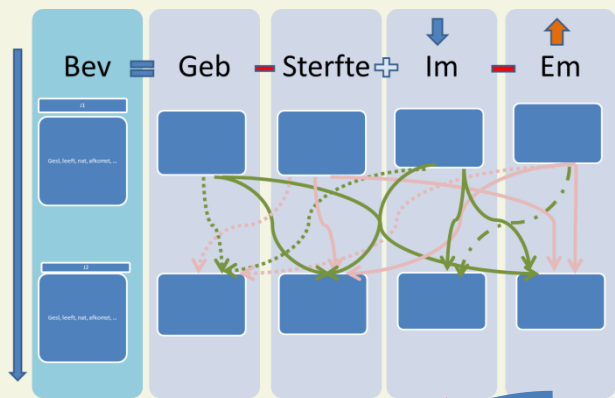
Gesl, leeft, nat, afkomst, ...

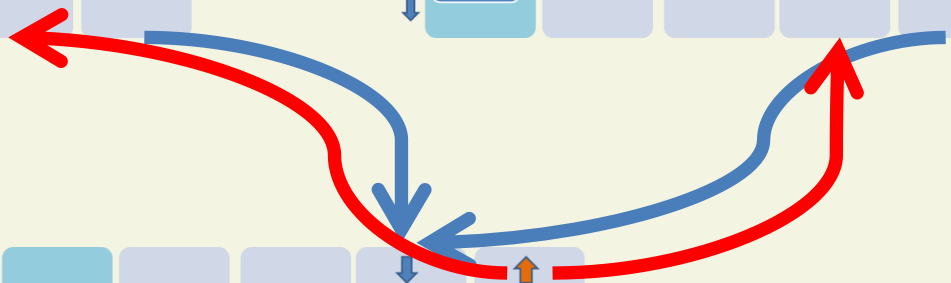
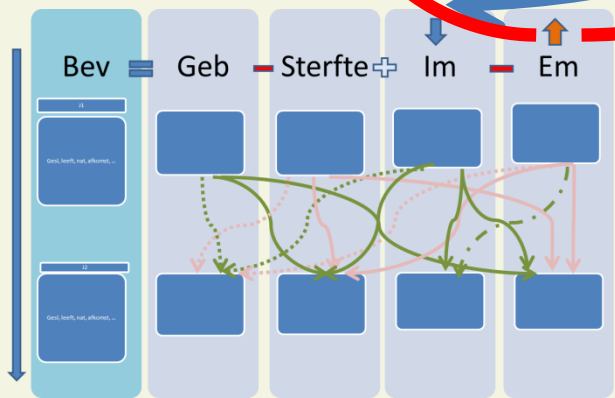
Rand

GENT

BRUGGE

Gemeenten, steden,
Landen, ...

Bev

Geb

Sterfte

Im

Em

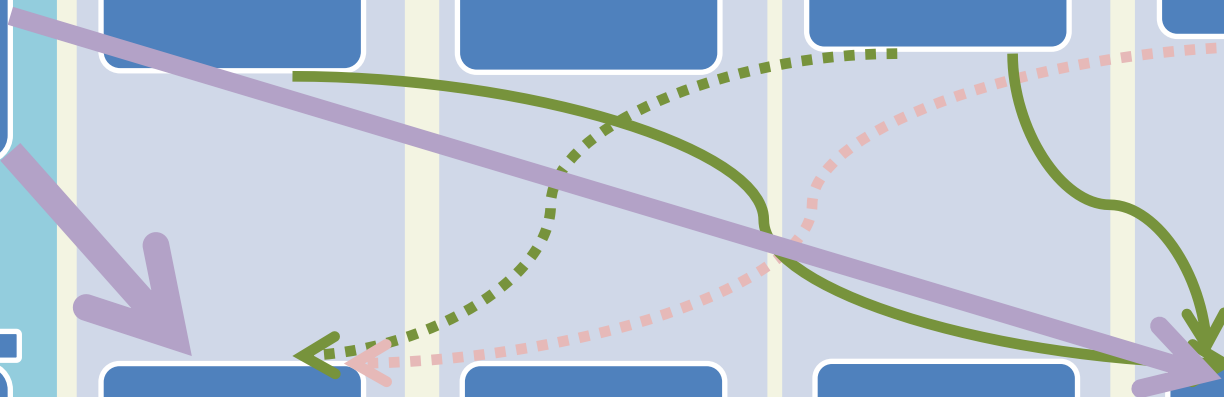
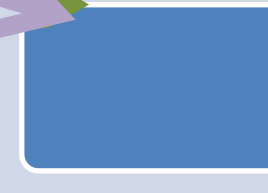
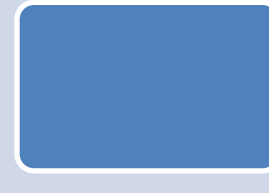
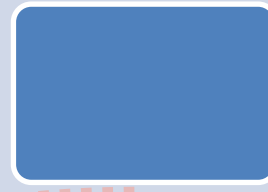

J1

Jong,
VRUCHTBAAR,
KIND, gezin met
kind, ...

J2

Jong,
VRUCHTBAAR,
KIND, gezin met
kind, ...

Eenvoudige onderzoeksvragen en vooronderstellingen omdraaien,...

- Inderdaad wie emigreert naar waar: maar ook:
 - Wat is de bevolkingsamenstelling niet enkel qua kinderen maar qua jongvolwassenen, fertiliteit ea
 - Wie “immigreert” niet enkel qua kinderen maar qua jongvolwassenen, fertiliteit, gezinstype ea
- Andere gemeenten en steden:
Wat is die vergroening in andere steden, wat zijn daar de parameters van?

Als we zeggen dat Brugge ontgroent omdat jonge Bruggelingen elders gaan wonen betekent dit dan omgekeerd dat:

???

Vergroent Gent omdat de Jonge Bruggelingen daar gaan wonen en er kindjes krijgen?

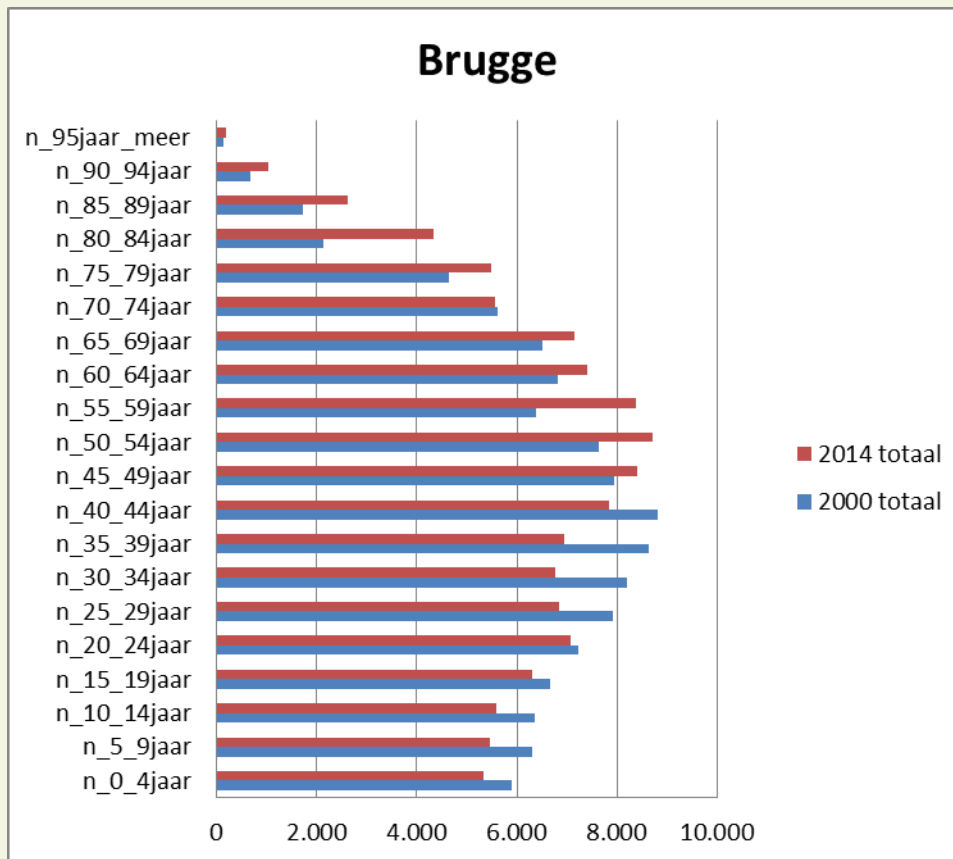
->>>>>>

Of spelen (nog) andere aspecten een (belangrijke) rol in Gent en andere grote steden.

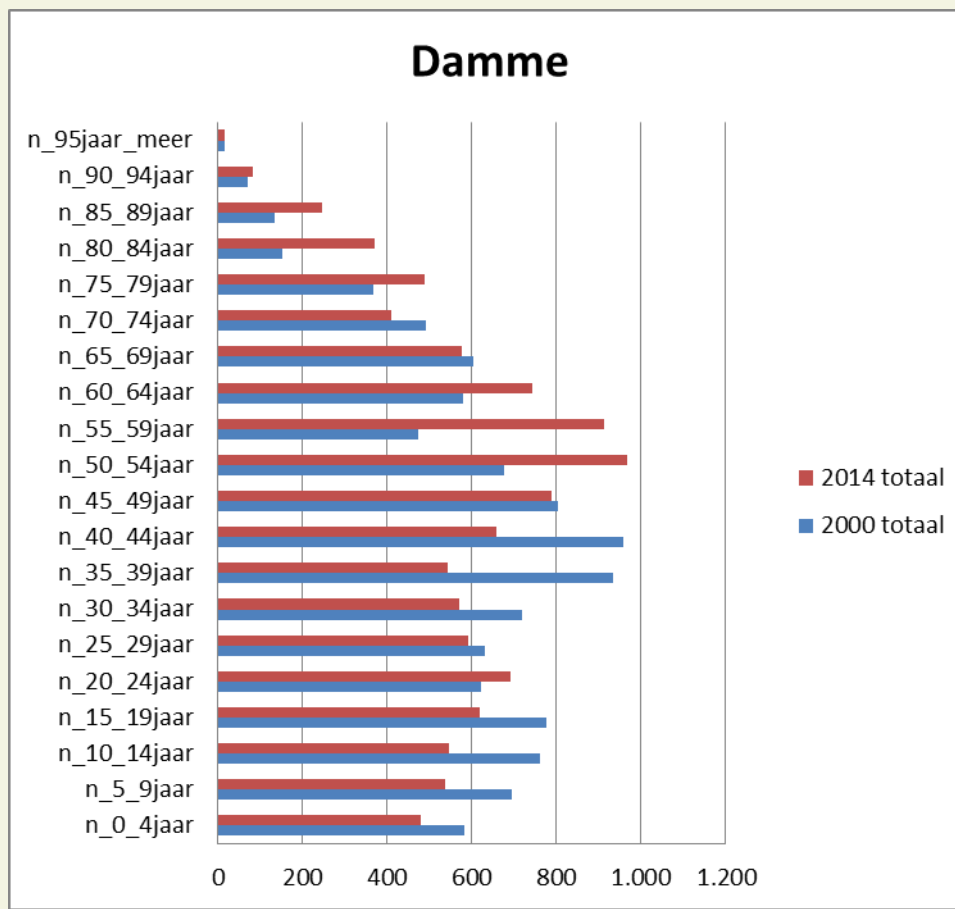
Herbekijken van de gegevens die je kent en eenvoudig ter beschikking hebt

- Uit bevolkingsdoorsnede data op het internet (SVR ea):
 - Vergroening van de Rand rond Brugge? Waar wel waar niet?

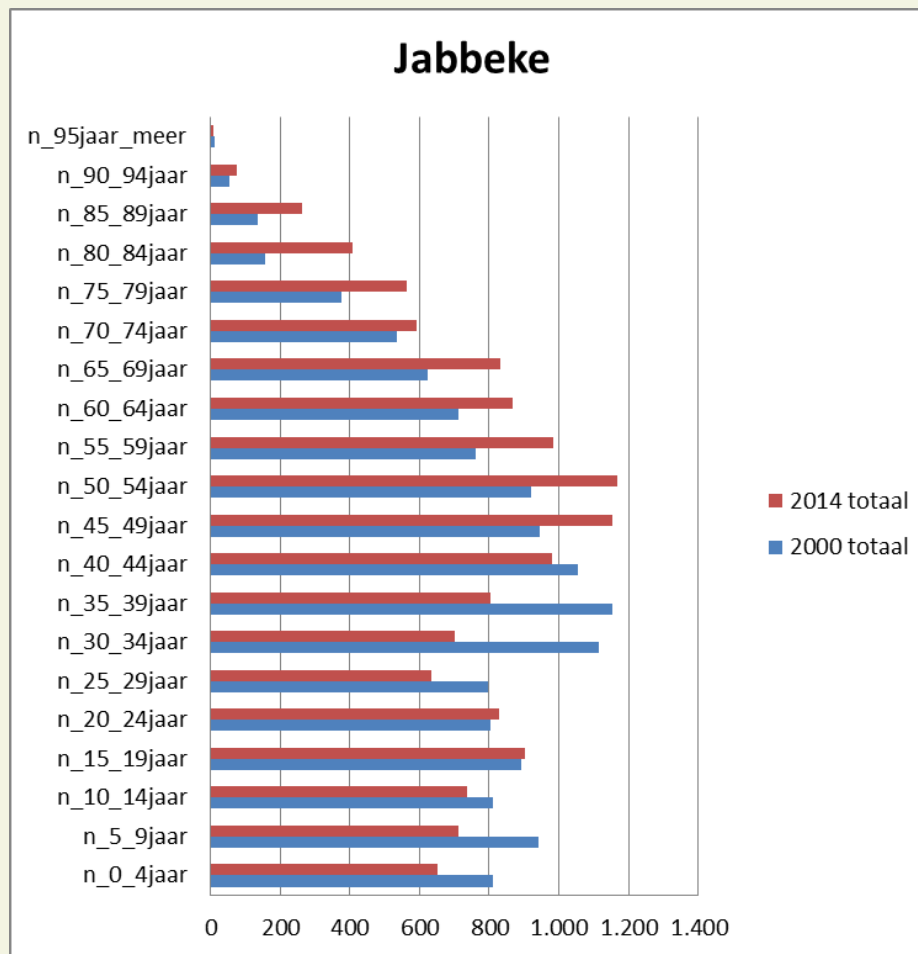
De (ont)/(ver)groening van Brugge en Randgemeenten

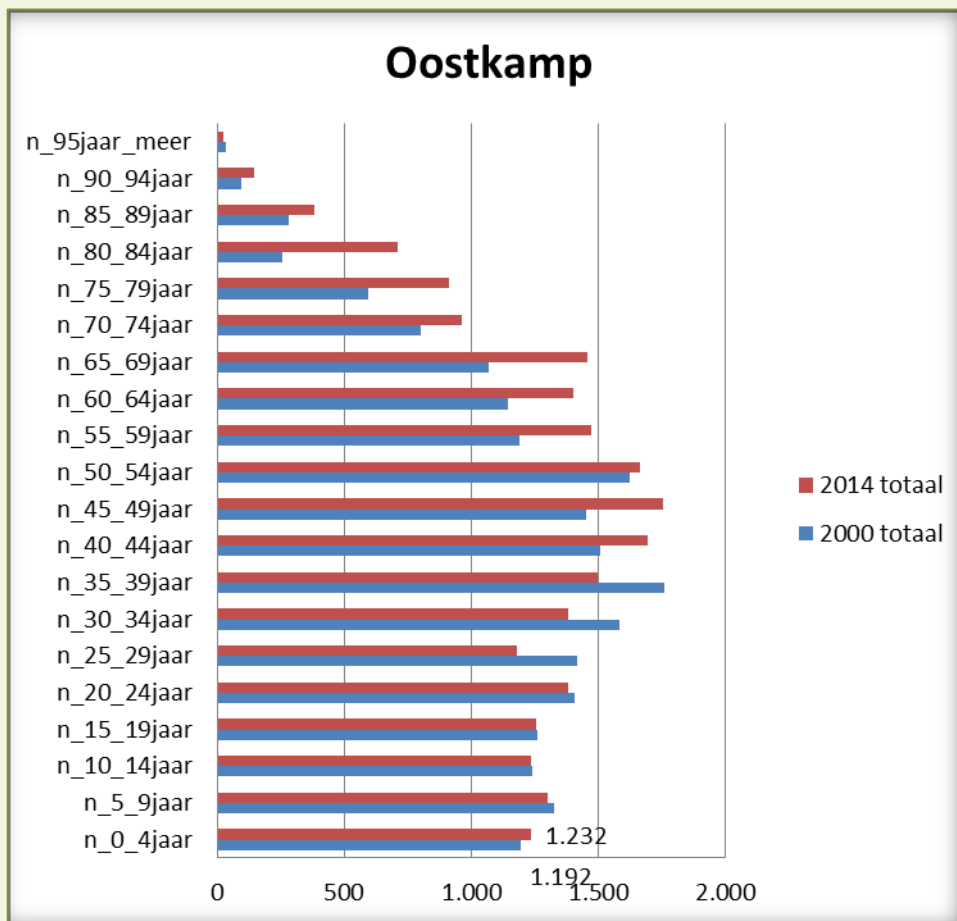
De (ont)/(ver)groening van Brugge en Randgemeenten

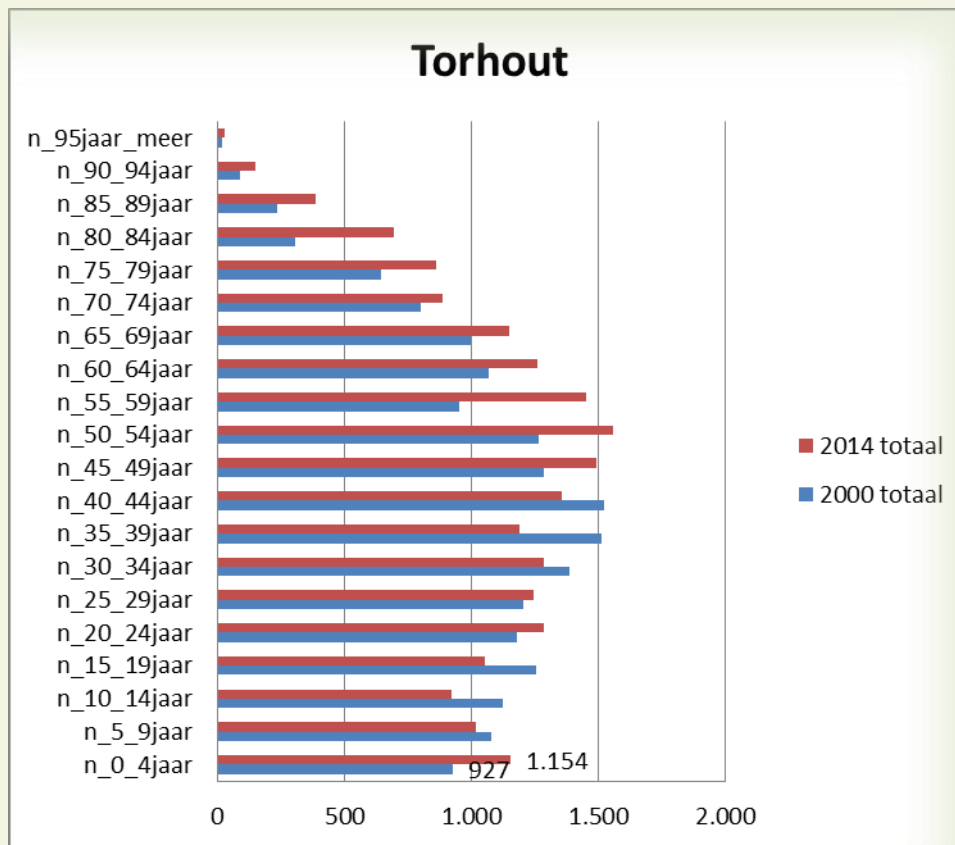
De (ont)/(ver)groening van Brugge en Randgemeenten

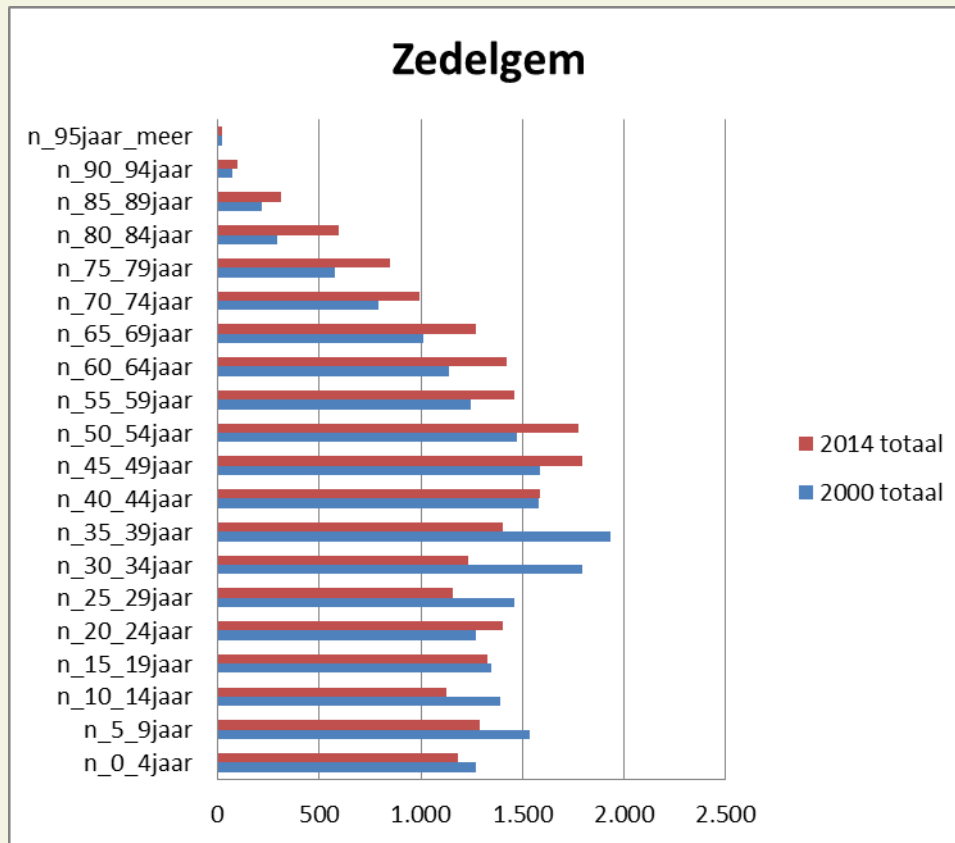
De (ont)/(ver)groening van Brugge en Randgemeenten

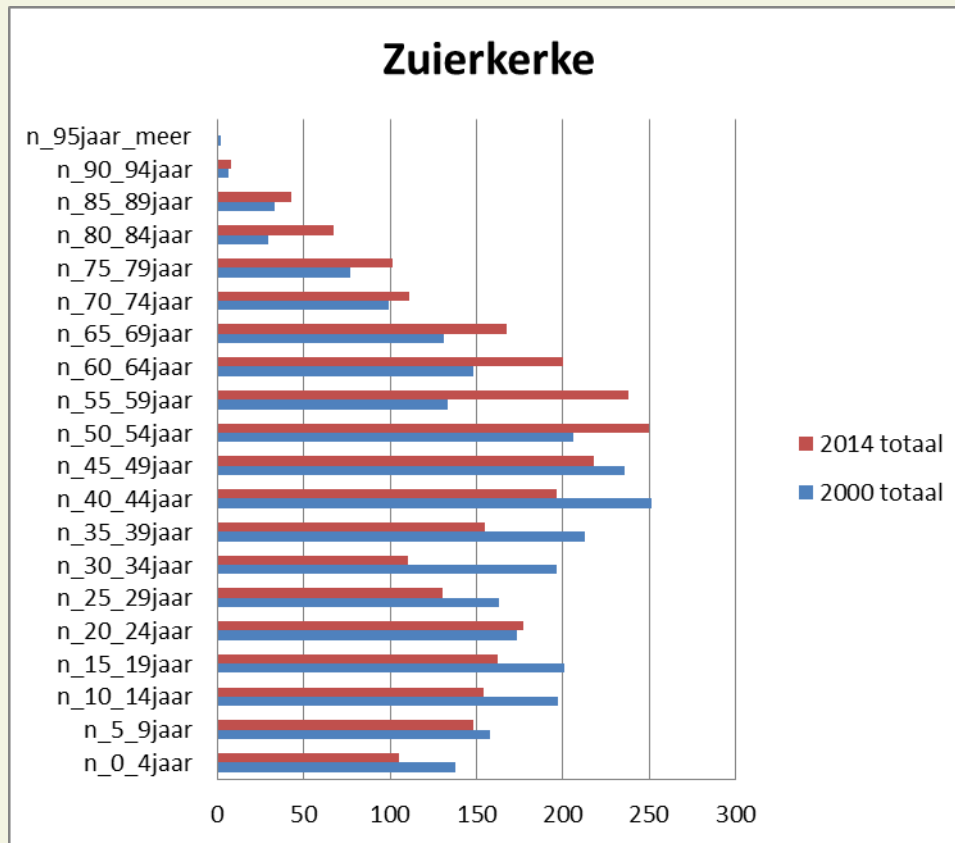
De (ont)/(ver)groening van Brugge en Randgemeenten

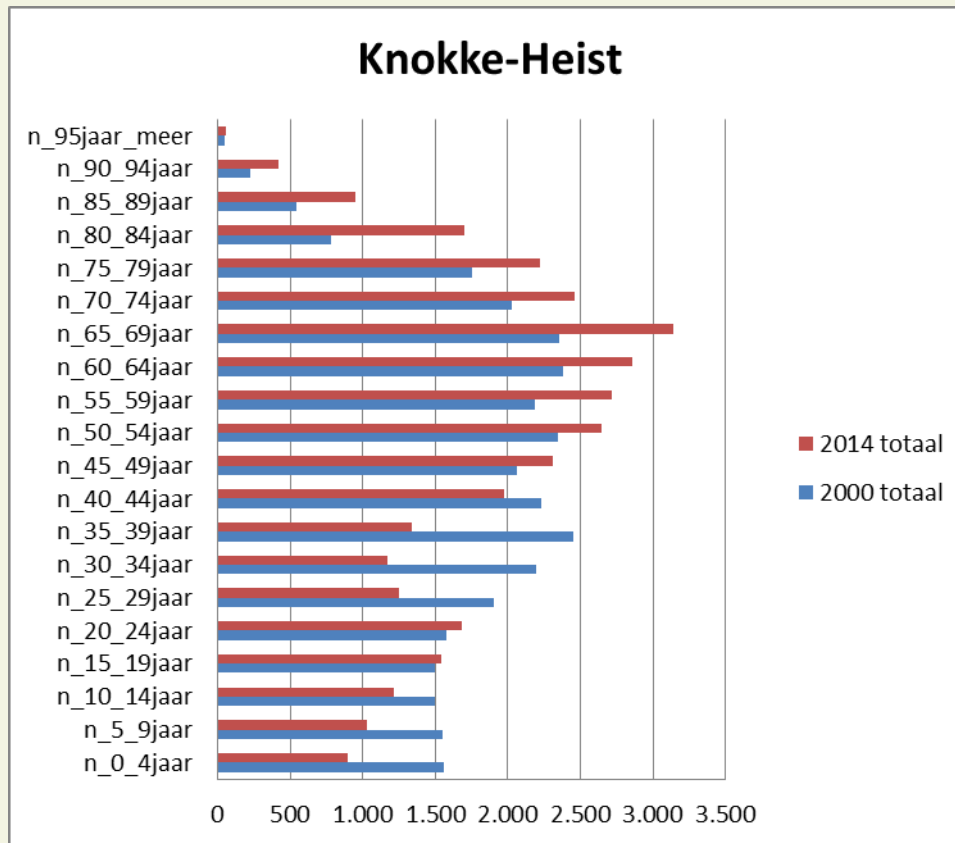
De (ont)/(ver)groening van Brugge en Randgemeenten

De (ont)/(ver)groening van Brugge en Randgemeenten

De (ont)/(ver)groening van Brugge en Randgemeenten

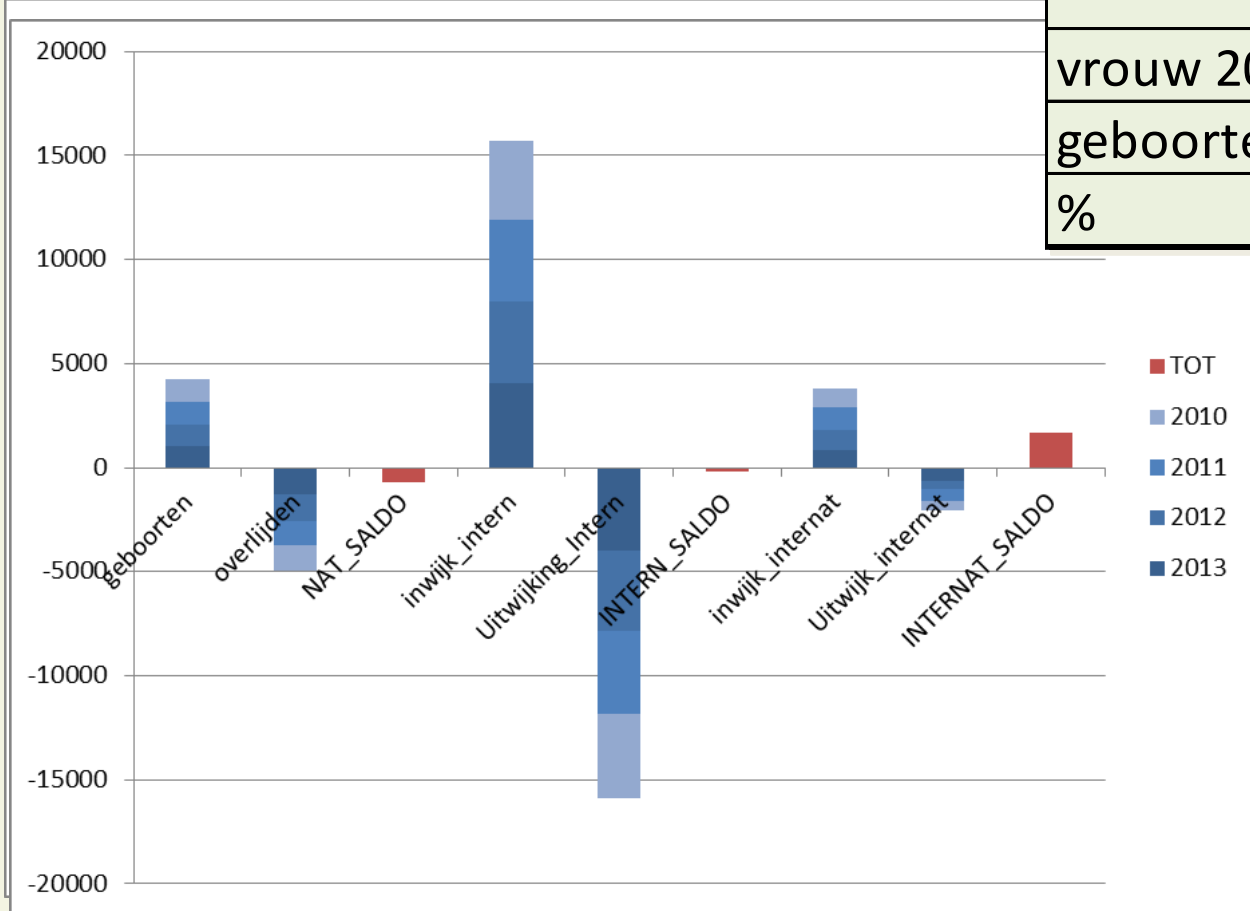

Welke cijfers bekijken

- Naast de emigratie -> =data die je van alle andere gemeenten moet halen
- Eerst naar eigen bevolking (& data) kijken:
 - Wie zijn degenen die vertrekken, wat is hun leeftijd, wat is hun gezinspositie,...
 - Wie zijn degenen die aankomen, wat is hun leeftijd, wat is hun gezinspositie,...
- Problematiek ontsluiting eigen bevolkingsgegevens -> wat wel beschikbaar
- Uit migratie/bevolkingsloop gegevens op internet (ADSEI) wat is de instroom en uitstroom in Brugge qua aantallen? Hoe verhoudt zich dat tot de bevolking?

NATUURLIJKE LOOP			INTERN MIGRATIES		
GEBOORTEN	OVERLIJDENS	SALDO			

	2002	2012
vrouw 20-35	11.441	10.167
geboorten	1106	1054
%	9,7%	10,4%

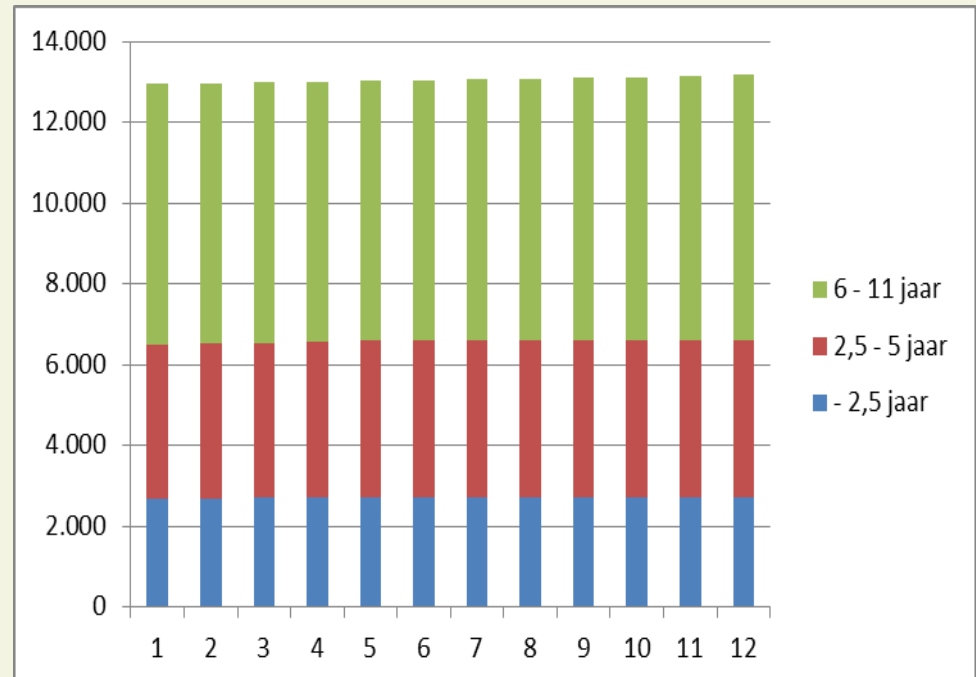
72	4032	-260
----	------	------

AMBTSHALVE GESCHRAPT	SALDO
248	129
213	552
275	450
222	472

Op 4 jaar tijd zijn er 42.000 personen ofwel verdwenen uit de populatie ofwel bijgekomen. Op 4 jaar tijd is er in totaal maar 490 personen bijgekomen Maar is wel 36% van de bevolking gewijzigd.

Scenario toekomst denken op basis van huidige beschikbare cijfers

- +20 geboorten per jaar =+2% geboorten
- =+390 kinderen tss 0-11 jaar op 12 jaar
- =11% -> 12% kinderen
- =+100 vrouwen p/j
- =+1200 jonge gezinnen met 2 kinderen op 12 jaar tijd
- =+4.800 personen
- = bevolkingstijging van 4,1%
- = 2 extra scholen
- = extra capaciteit kinderopvang van N=30
- ...

Herbekijken van de gegevens die je kent en eenvoudig ter beschikking hebt

- Die vergroening van Gent en Antwerpen wat is daar effectief aan de hand?

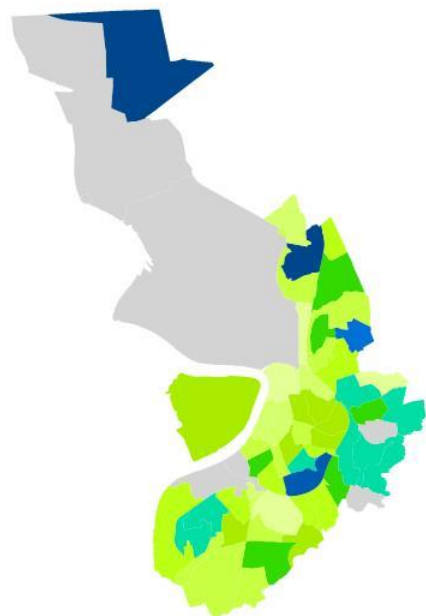
(Websites grote steden)

Kind 0-10 jaar naar gezinstype en afkomst (Antwerpen)

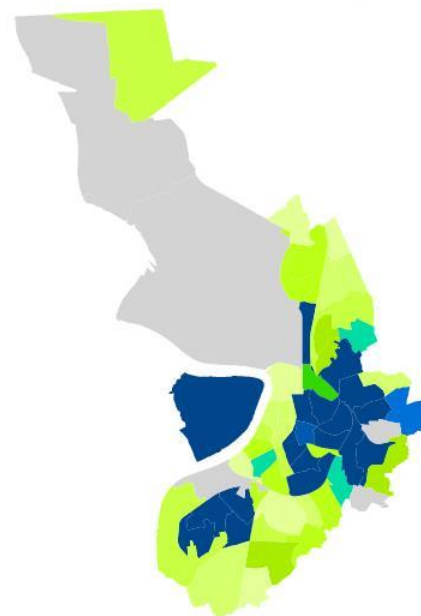
		Kind bij alleenstaande ouder	Kind bij koppel	Totaal
autochtone Belg	2012	0	0	19423
	2013	-84	-416	18923
	2014	-222	-648	18553
Belg uit migratie	2012	0	0	29407
	2013	258	1777	31442
	2014	328	2835	32570
vreemdeling	2012	0	0	13240
	2013	85	709	14034
	2014	54	878	14172

http://antwerpen.buurtmonitor.be/quickstep/qsbasic.aspx?sel_guid=7361fe99-ab55-45f5-b806-5a28601036b6

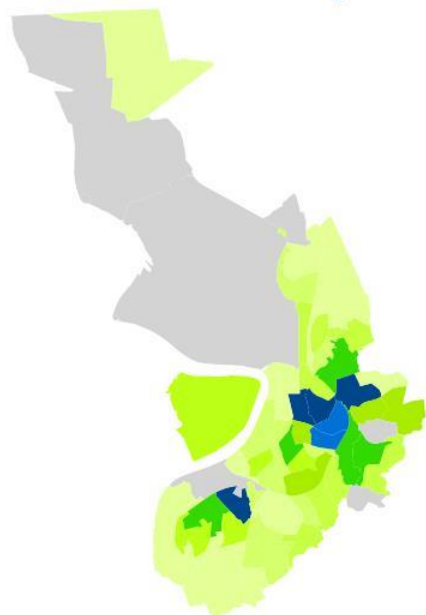
Inwoners naar herkomst, kinderen 0-10 jaar

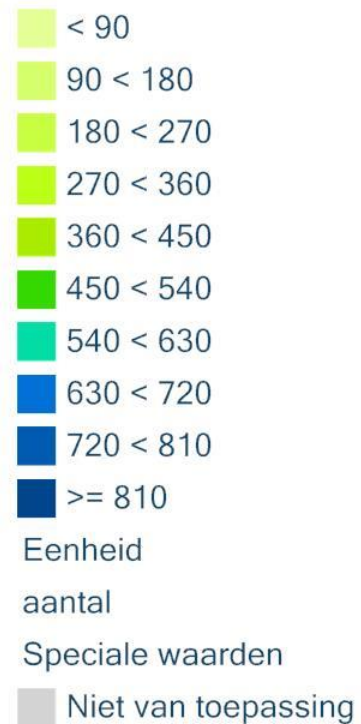
autochtone Belg

Belg uit migratie

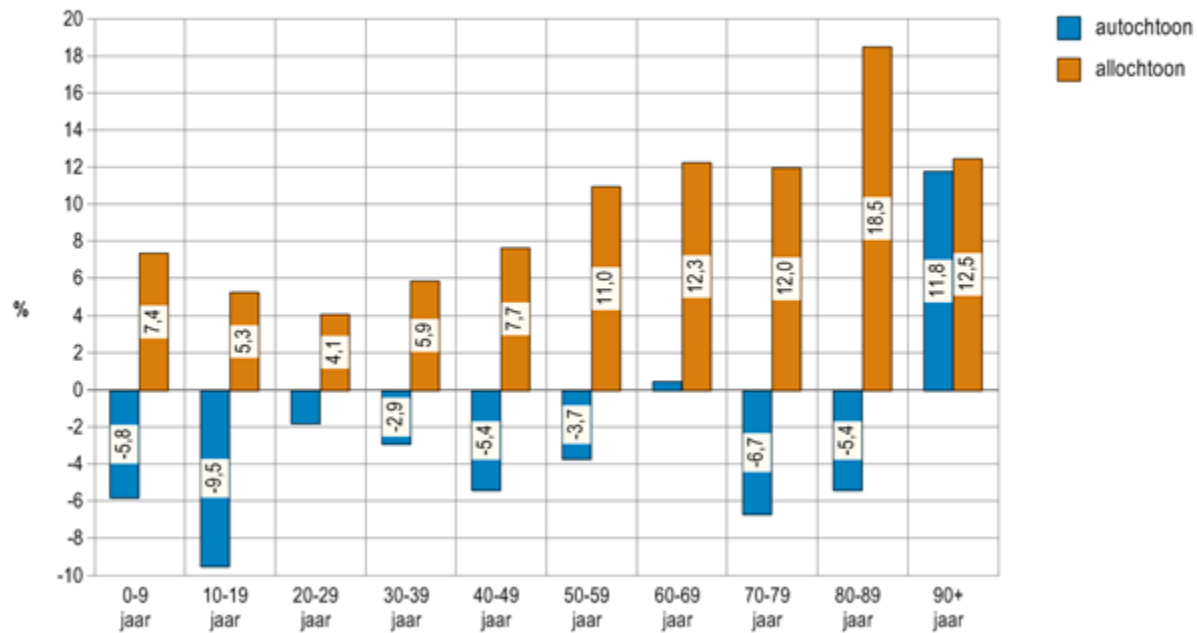

vreemdeling

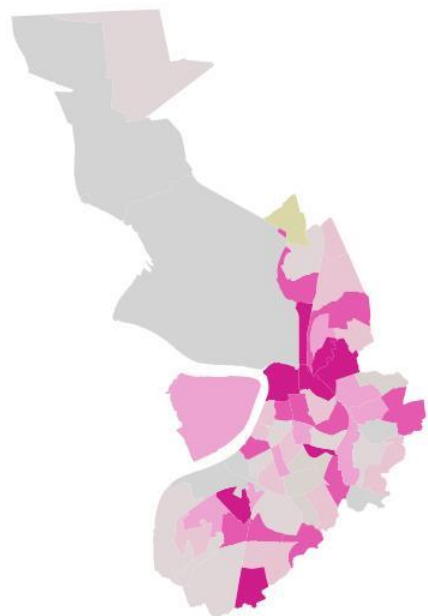
http://www.buurtmonitor.antwerpen.be/Jive?sel_guid=f09db39c-5d79-4743-93af-30eeefbf922b

Evolutie van het aantal inwoners naar leeftijd en herkomst (herkomst ouders meegerekend) 2014
 District: Antwerpen
 Groeicijfers (%) t.o.v. 2012

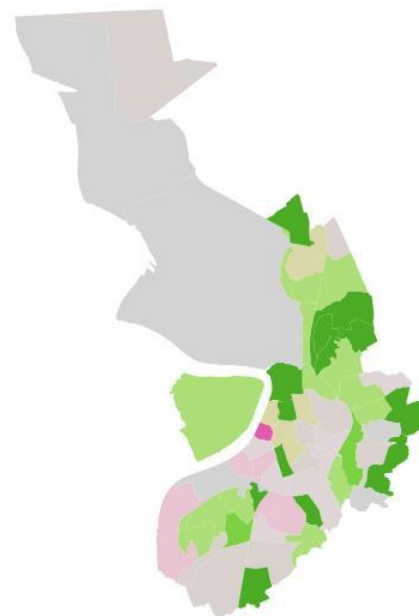

Bron: Stad Antwerpen, Districts- en loketwerking

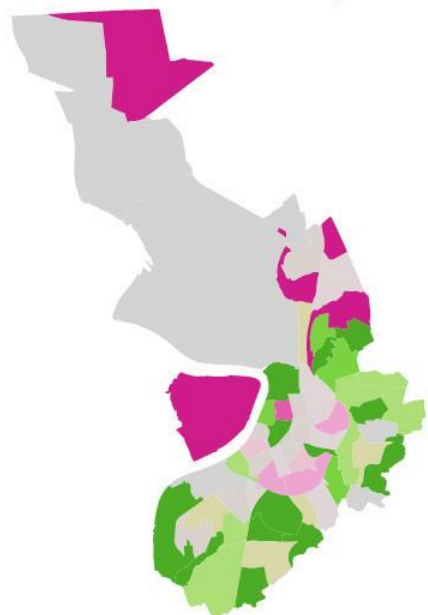
Index (100=2012) groei kinderen 0-10 jaar (2014)

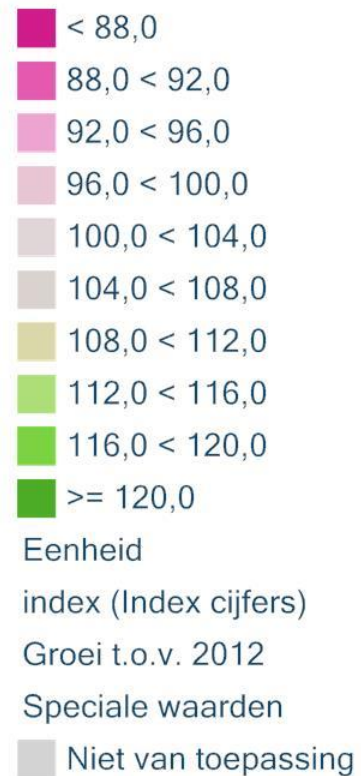
autochtone Belg

Belg uit migratie

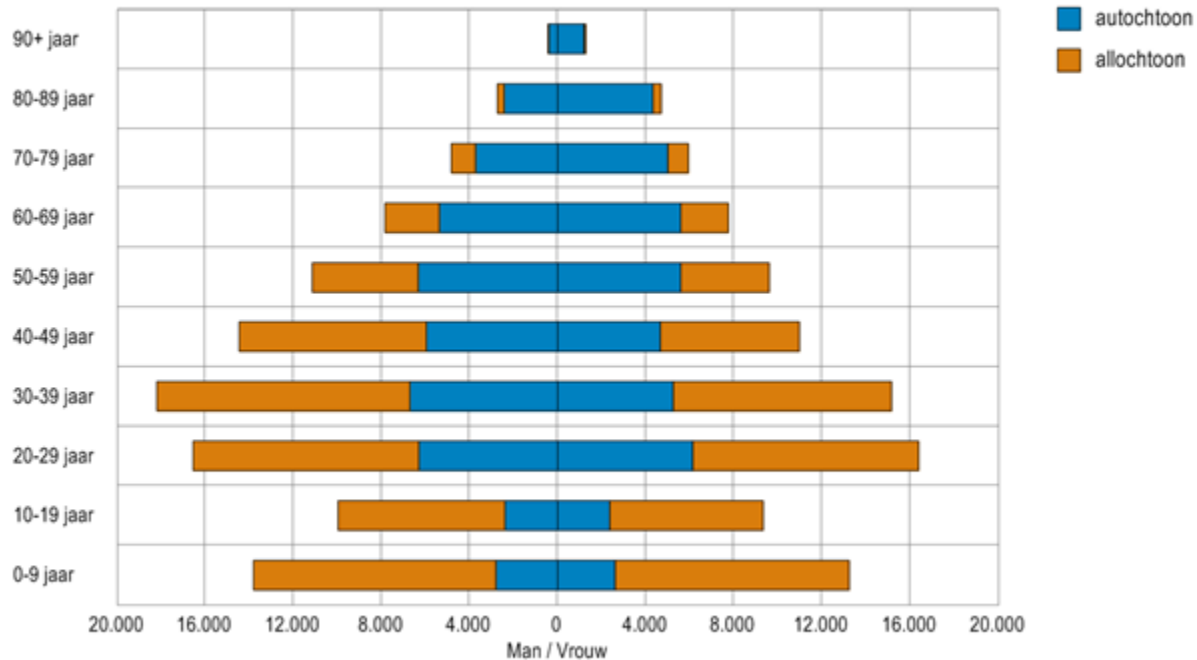

vreemdeling

http://www.buurtmonitor.antwerpen.be/Jive?sel_guid=575c49d2-1bfc-4cbf-90f7-5e8d5c466b06

Bevolkingspiramide naar herkomst (herkomst ouders meegerekend) 2014
District: Antwerpen

Bron: Stad Antwerpen, Districts- en loketwerking

http://www.buurtmonitor.antwerpen.be/Jive?sel_guid=12f4ac05-2f2f-40fb-8224-ba85e5e51394

- Vergroening in Antwerpen en andere grote steden gaat samen met verkleuring.
- Indien Antwerpen het bevolkingsprofiel (met slechts 5% vreemde afkomst) had als Brugge was de ontgroening daar mogelijk nog sterker,...
- De verkleuring in Brugge is zeer beperkt,... -> vergroening is niet aanwezig.
- → met uitzondering van Leuven (?) is er op stedelijk vlak geen vergroening die niet gepaard gaat met verkleuring.
- De vergroening in andere steden is
 - minder een instroom van jonge mensen uit andere gebieden van Vlaanderen –of steden zoals Brugge-
 - maar wel een fenomeen dat hand in hand gaat met de historische en huidige internationale migratie en dus verkleuring.

Verhuisbewegingen Intern en met rand

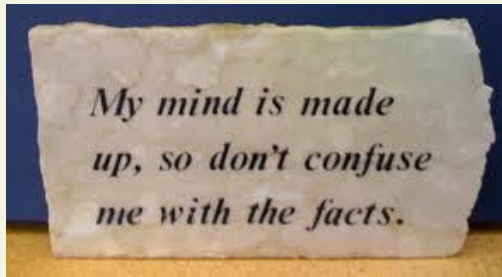
- Nog niet in beeld
- = laatste sleutel ? voor antwoord

samenvattend

- Cohorte X -> te weinig jong volwassenen op vruchtbare leeftijd
- Fertiliteit OK
- Volatief JA
- Geen verkleuring X
- **Emigratie naar Rand blijft een ?** Maar in de praktijk stellen we geen vergroening vast in die rand rond Brugge
- Emigratie naar GENT blijkt een netto verlies van jong volwassenen op vruchtbare leeftijd. Maar er is wel een beperkte netto instroom van (gezinnen met) kinderen (terug) naar Brugge.
- Immigratie kan (?) compenseren maar doet het niet ???

Volledige optie

- Structuur eigen bevolking in evolutie met doorsnedes bekijken
- Instroom/uitstroom & natuurlijke groei in detail en naar effecten op structuur van bevolking onderzoeken

- Workshop 1 - Evidence based policy :
 - “Van beleidsvraag naar onderzoeksvraag”
 - 1. Enkele handvaten
 - 2. Case Brugge : ontgroening
 - a. Voorstelling door Stad Brugge
 - b. Beleidsvraag/onderzoeksvraag
 - c. Oplossingsscenario's
 - 3. Case Turnhout: sociale huisvesting**
 - a. Voorstelling door Stad Turnhout**
 - b. Beleidsvraag/onderzoeksvraag
 - c. Oplossingsscenario's

Case Turnhout

Sociale huisvesting

{ STADSREGIO }
BEERSE OUD-TURNHOUT TURNHOUT VOSSelaar
TURNHOUT }

Korte voorstelling:

{STADSREGIO
BEERSE OUD-TURNHOUT TURNHOUT VOSSELAAR
TURNHOUT}

beknopte historiek

- Afbakeningsproces GRUP
- 1998 : Vzw => regionaalstedelijk gebied Turnhout
- 2003 : Projectvereniging RGST (IGS-decreet 2001)
- 2008 : Projectvereniging Stadsregio Turnhout

SPECIFIEK : centrumstad + drie randgemeenten

Waar staat de projectvereniging voor?

Gezamenlijke beleidsdoelstellingen helpen realiseren

- Ruimtelijke planning
- Wonen
- Mobiliteit
- (soc.) Economie
- OCMW's

1 geïntegreerd verhaal

Bestuurskracht helpen verhogen

- Shared services
- Personeel
- ICT
- ...

Beerse	Vosselaar	Turnhout	Oud-Turnhout	stadsregio
17.225	10.738	41.947	12.984	82894

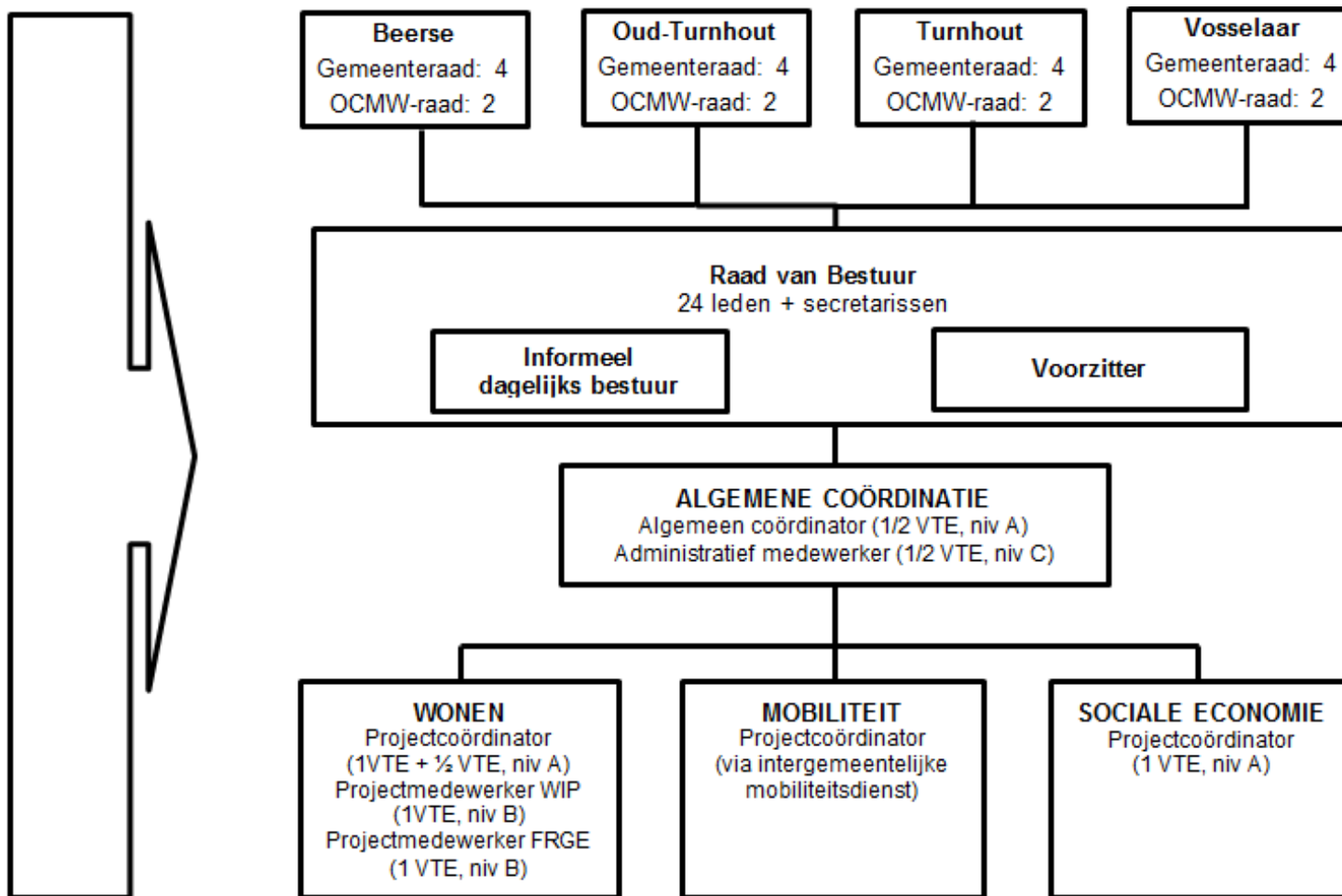
2300 Turnhout, België

Het Turnhoutse

Image © 2010 Aerodata International Surveys

Organogram Stadsregio Turnhout

GIS en databeheer

Stadsregionaal databeheer

- 2004: gestructureerde uitbouw van GIS in Stad Turnhout
- 2014:
 - GIS opstarten in de gemeenten Beerse, Oud-Turnhout en Vosselaar
 - Nadenken over databeheer op stadsregionaal niveau
 - Onderzoeksvragen binnen thema's wonen, demografie, welzijn en kansarmoede, ...
 - Stage bij stadsobservatie stad Antwerpen
 - Eerste aanzet indicatoren

Thema wonen:

Verdeelsleutel sociale huisvesting

- Strategisch plan Stadsregio Turnhout
- Doelstelling:
We ontwerpen een stadsregionaal monitoringssysteem voor gegevens inzake sociale huisvesting en ontwikkelen een stadsregionale verdeelsleutel inzake sociale huur- en koopwoningen

- Lokale regie: gemeentebestuur verantwoordelijk voor uitwerken woonbeleid en stimuleren van sociale woonprojecten
- Onvoldoende gestructureerde gegevens
- Verdeelsleutel als toetsingskader bindend sociaal objectief
 - Vb: een meer optimale spreiding tussen de gemeenten

Onderzoeksvragen

- Wat zijn de evoluties en de mogelijkheden om de sociale huisvesting beter te organiseren?
 - Doelgroepen
 - Typologieën
- Hoe zal de bevolkingsprognose en de demografie een effect hebben op de nood aan sociale woningen?
- Welke factoren spelen mee in de verdeling van de sociale huisvesting?

- Wonen

- Hoe is de sociale huisvesting verdeeld over de stadsregio?

- Waar fysiek?
 - Hoe verspreid?
 - Welk profiel?

- Indicatoren:

- Tabel bindend sociaal objectief
 - Adrespunten
 - Typologie

- Demografie

- Wat is het profiel van kandidaat-huurders?

- Op de wachtlijst
 - Potentiële kandidaat huurders
 - Huidige huurders

- Wat is het profiel van kandidaat-kopers?

- Kandidaat-kopers
 - Potentiële kandidaat-kopers

Uitdagingen en knelpunten

- Weinig kennis wettelijke omkadering
 - Toegang tot gegevens: Procedures VTC, KSZ, ...
 - Gebruik van gegevens
 - Wat mag? Wat mag niet?
 - Communicatie
 - Vb: inkomen, adrespunten, verhoogde tegemoetkoming sociale zekerheid, gezinssituatie, ...
- Gebrek aan gegevens

Bedankt!

Meer info:

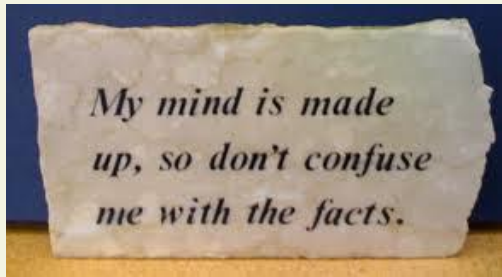

Veerle Claes
GIS-coördinator
Stadskantoor, Campus Blairon 200, 2300 Turnhout
014 44 33 11
veerle.claes@turnhout.be
www.turnhout.be

Hanne Jacobs [projectmedewerker wonen]
e-mail: hanne.jacobs@stadsregioturnhout.be
tel: +32 14 88 92 57

samenwerkingsverband STADSREGIO TURNHOUT
Campus Blairon 442, 2300 Turnhout

- Workshop 1 - Evidence based policy :
 - “Van beleidsvraag naar onderzoeksvraag”
 - 1. Enkele handvaten
 - 2. Case Brugge : ontgroening
 - a. Voorstelling door Stad Brugge
 - b. Beleidsvraag/onderzoeksvraag
 - c. Oplossingsscenario's
 - 3. Case Turnhout: sociale huisvesting
 - a. Voorstelling door Stad Turnhout
 - b. Beleidsvraag/onderzoeksvraag**
 - c. Oplossingsscenario's

Beleidsvraag probleemstelling

- In het strategisch plan van Stadsregio Turnhout is volgende doelstelling opgenomen: ‘We ontwerpen een stadsregionaal monitoringssysteem voor gegevens inzake sociale huisvesting en ontwikkelen een stadsregionale verdeelsleutel inzake sociale huur- en koopwoningen.’
- Er worden discussies gevoerd over het aandeel van sociale huisvesting per gemeente in de stadsregio. De discussies worden aan de hand van aannames en algemene veronderstellingen gevoerd terwijl er geen cijfermateriaal aanwezig is om de discussies objectief te onderbouwen. Deze discussies willen we in de stadsregio objectief maken door cijfermateriaal samen te brengen en conclusies te trekken. We willen zo werken aan de monitoring en verdeelsleutel sociale huisvesting in de stadsregio.

Vraagstelling onderzoek

- I. WONEN: Hoe is de sociale huisvesting verdeeld over de stadsregio?
 - a. Waar is de sociale huisvesting fysiek aanwezig?
 - b. Hoe is deze verspreid?
 - c. Wat is het profiel van het huidige aanbod (typologieën en kenmerken van woningen?)

Aan de hand van het patrimonium aangeleverd door sociale huisvestingsmaatschappij DE ARK, bouwmaatschappij De Noorderkempen, sociaal verhuurkantoor Noorderkempen, OCMW Turnhout en de stad Turnhout kunnen we op de kaart bekijken hoe de sociale huisvesting (huurwoningen/koopwoningen) verdeeld zijn over de stadsregio. Waar de sociale huisvesting al dan niet geconcentreerd is en welke typologieën waar gelegen zijn.

Probleem: toegang tot deze gegevens, wettelijk kader? Wat kan en wat kan niet?

Vraagstelling onderzoek

I. DEMOGRAFIE – WONEN: Wat is het profiel van kandidaat-huurders?

- A. Wat is het profiel van kandidaat-huurders die op de wachtlijst staan bij een sociale huisvestingsmaatschappij, een sociale bouwmaatschappij, een sociaal verhuurkantoor?
- *Gebaseerd op de wachtlijsten van de drie instanties proberen we het profiel van de kandidaat-huurder te weergeven. We gaan op zoek naar persoonsgebonden indicatoren zoals: Geboortedatum, datum inschrijving, geslacht, gezinssamenstelling, burgerlijke stand, PTL, inkomen, woonplaats, voorkeur woonplaats waar kandidaat-huurder wil gaan wonen, voorkeur typologie woning.*

Probleem: toegang tot deze gegevens, wettelijk kader? Wat kan en wat kan niet?

Vraagstelling onderzoek

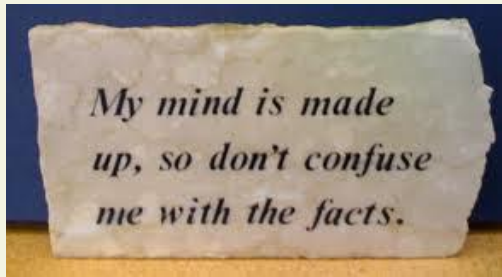
B. DEMOGRAFIE: Wat is het profiel van potentiële kandidaat-huurders (die nog niet ingeschreven zijn bij bovenstaande maatschappijen)

- Ideaal lijkt ons dat we een profiel (met indicatoren opgesomd bij vraag 2) kunnen opmaken van personen die gelijk aan of minder inkomen hebben dan de maximumgrens om te kunnen huren bij de maatschappijen.
- ***Probleem: toegang tot deze gegevens, wettelijk kader? Momenteel enkel toegang tot clustergegevens. Bijvoorbeeld: 1000 inwoners verdienen \leq € 7499.99***
- Een reactie op dit probleem zou zijn dat we een profiel (met indicatoren opgesomd bij vraag 2) maken van de personen die een verhoogde tegemoetkoming krijgen en eventueel ook de personen die recht hebben op een verhoogde tegemoetkoming.

Probleem: toegang tot deze gegevens moeilijk?

Probleem: Dubbeltellingen kunnen we niet vermijden. Ideaal zoeken we naar potentiële kandidaat-huurders die nog niet op de wachtlijst staan...

Algemeen probleem: Hoe gaan we om met mogelijke dubbeltellingen? Is dit een issue dat we meenemen in de interpretatie? Of kunnen we deze dubbeltellingen er uit halen? Als we gegevens verkrijgen via VMSW is de dubbeltelling er nog niet uitgehaald, of wel?

- Workshop 1 - Evidence based policy :
 - “Van beleidsvraag naar onderzoeksvraag”
 - 1. Enkele handvaten
 - 2. Case Brugge : ontgroening
 - a. Voorstelling door Stad Brugge
 - b. Beleidsvraag/onderzoeksvraag
 - c. Oplossingsscenario's
 - 3. Case Turnhout: sociale huisvesting
 - a. Voorstelling door Stad Turnhout
 - b. Beleidsvraag/onderzoeksvraag
 - c. Oplossingsscenario's**

Hoe oplossen?

- Ofwel convenanten maken van gegevensuitwisseling met SHV maatschappijen
- Ofwel structurele aanvraag doen bij VMSW

MAAR

- Indien het gaat over de spreiding heb je mogelijk enkel nood aan een adressen bestand van de sociale huisvesting.
- Dmv koppeling van adressen aan eigen kaartlagen en bestanden
 - Bevolking
 - Kadaster
 - Gebouwen percelenlaagkan je dan zelf een zicht krijgen op het patrimonium SHV

MINIMUM VEREISTE=valide adressenbestand + kwalitatief goede eigen bestanden en lagen

Wat ontbreekt in de onderzoeksvraag

- Er wordt voornamelijk gekeken naar de wachtlijsten en kandidaat huurders.
 - Deze gegevens zijn idd qua privacy, dubbeltellingen etc, ... moeilijk ontsluitbaar
- Maar wat betekenen de gegevens van de Kandidaat huurders zonder de context van de huidige huurders.
- Maar is het noodzakelijk om een zicht te krijgen op de kandidaat huurders om iets te zeggen over de noden en evolutie van de klanten van SHV

Mogelijkheid 1

- Indien je de gegevens bij de huisvestingsmaatschappijen aanvraagt
 - Druk zetten
 - Beginnen met diegenen die meewillen
 - Een Wortel voorhouden aan de rest
 - Goede afspraken wat met de resultaten zal gebeuren
 - JE HEBT OOK GEGEVENS NODIG VAN DE HUURDERS

Hoe oplossen

1. Draagvlak creëren om de gegevens te verkrijgen. Eventueel 'politiek'
2. Ga aan de slag met die huisvestingsmaatschappijen waar al een goodwill tot medewerking is
 - Begin bijvoorbeeld met de gegevens van de huurders alleen (alle problemen zoals privacy blijven dan wel bestaan, maar het ingewikkelde aspect van dubbels heb je dan niet meer)
 - 'Alles of niets' legt de macht in handen van de zwakste schakel
 - Beginnen met analyseren van onbekende data pas wanneer je alles volledig hebt, is sowieso geen goed idee. Je kan testen, de bestanden leren kennen, ...
 - Met eerste resultaten haal je mogelijke de andere partners over de brug. Zij kennen hun eigen gegevens waarschijnlijk ook niet erg goed,... en hun kolommetje blijft leeg...
 - Door een pilootanalyse aantonen dat men meer te leren dan te verbergen heeft,...

Hoe oplossen

3. Doe een screening (on-site) van de beschikbare gegevens bij de bron. Leg lijsten aan van wat, hoe, in welk format geregistreerd is.
4. Indien privacy een issue is
 - afspraken maken welke identificatie variabelen niet/wel kunnen toegeleverd worden. Indien je begint met huurders is dat zelfs niet nodig.
 - (en/of) convenanten maken over niet reïdentificeerbaar analyseren en publiceren
 - (of in uiterste nood) werken met een 'derde' die matching van verschillende bronnen en verrijking van gegevens uitvoert (zie privacywetgeving)

Hoe oplossen

5. Maak afspraken over het gebruik en publicatie van de resultaten bijvoorbeeld
 - Resultaten zijn generiek
 - Resultaten van de eigen Huisvestingsmaatschappij worden enkel gerapporteerd aan een stuurgroep van de huisvestingsmaatschappijen. Ze beslissing in onderlinge op welke manier de resultaten al dan niet gedeeld, en gepubliceerd worden.

Voorbeeld onderzoek 2008

Antwerpen

- Context: Fusie
- Politieke druk om samen te werken
- Er was een stedelijke ondersteuning van sociale huisvesting
- Men wilde een zicht krijgen op de populatie van huurders & kandidaat huurders in vergelijking met de bevolking

Uit de inleiding

- In het kader van de fusie van vier huisvestingsmaatschappijen werd in het ondernemingsplan een luik 'omgevingsanalyse' opgenomen. Deze analyse omvatte:
- Beeld van de stad Antwerpen
 - o Demografisch profiel van Antwerpen
 - o Sociaal-economisch profiel
 - o Leefbaarheid en verloedering van wijken
 - o Antwerpse woningmarkt
 - o Publiek domein
- Beeld van de sociale huisvestingsmaatschappij
 - o Patrimonium
 - o Huurders
 - o Kandidaat-huurders

Dit rapport omvat het tweede en derde punt van het luik 'Beeld van de sociale huisvestingsmaatschappij'. Door middel van het samenvoegen van de databases van de Goede Woning, Onze Woning, Perisfeer en Huisvesting was het mogelijk een profiel te schetsen van de huurders en kandidaat-huurders van de fusiemaatschappij.

Voorbeeld onderzoek 2008

Dbase: variabelen

- Huurders:
 - Adres
 - Geslacht
 - Leeftijd
 - Nationaliteit
 - Geboorteland -> herkomst
 - Gezinsamenstelling -> type gezinslid
 - Gezinsgrootte
 - Beroep -> **onvolledig**
 - Netto belastbaar gezinsinkomen
 - Type inkomen -> **onvolledig**
 - Inkomenscoëfficiënt
 - Reële huur
 - Aantal slaapkamers
- Kandidaat-huurders:
 - Huidige woonplaats
 - Geslacht
 - Leeftijd
 - Nationaliteit
 - Gezinsamenstelling -> type gezinslid
 - Gezinsgrootte
 - Inschrijvingsdatum

Dbase: aantallen

N (huurders) = 31.192 individuen

→ Of 16.032 gezinnen

→ Gemiddelde gezinsgrootte: 1,95

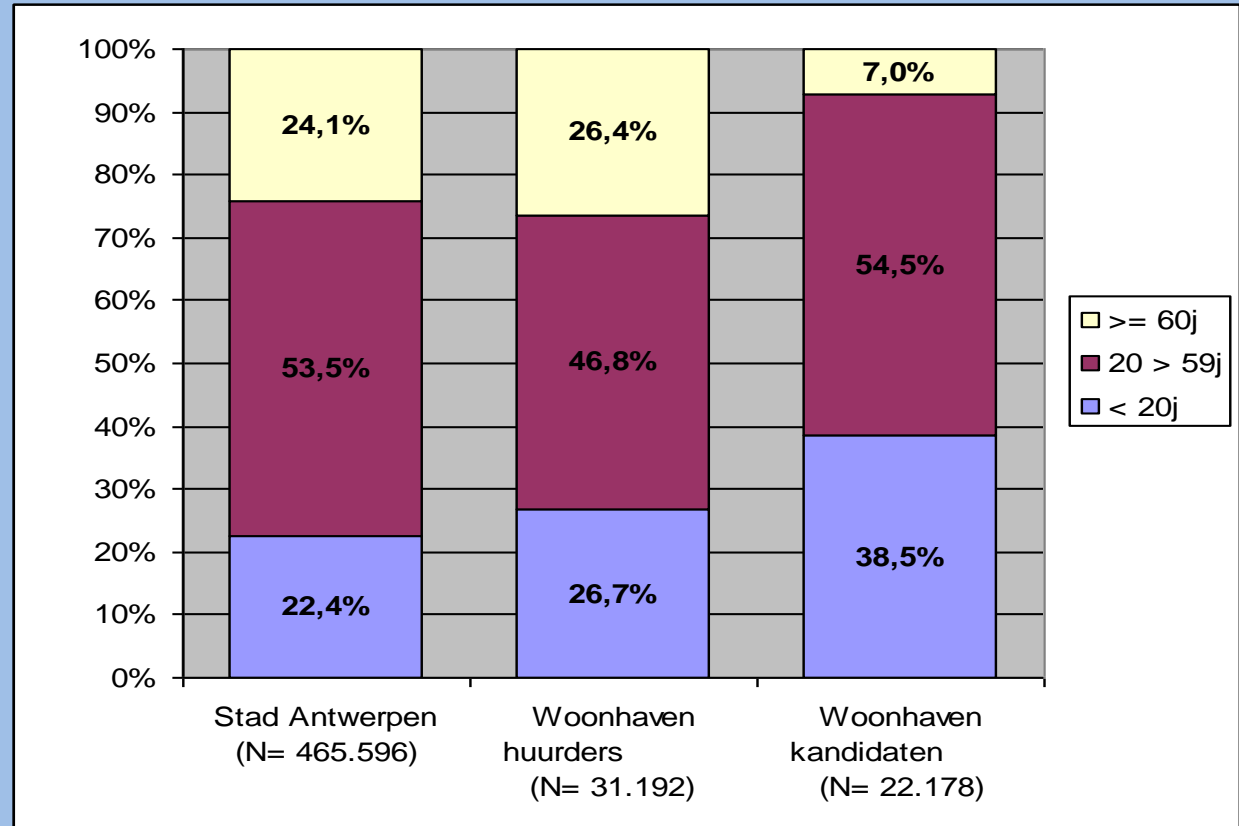
N (kandidaten) = 22.178 individuen

→ Of 9.433 gezinnen

→ Gemiddelde gezinsgrootte: 2,35

Leeftijd (op individueel niveau)

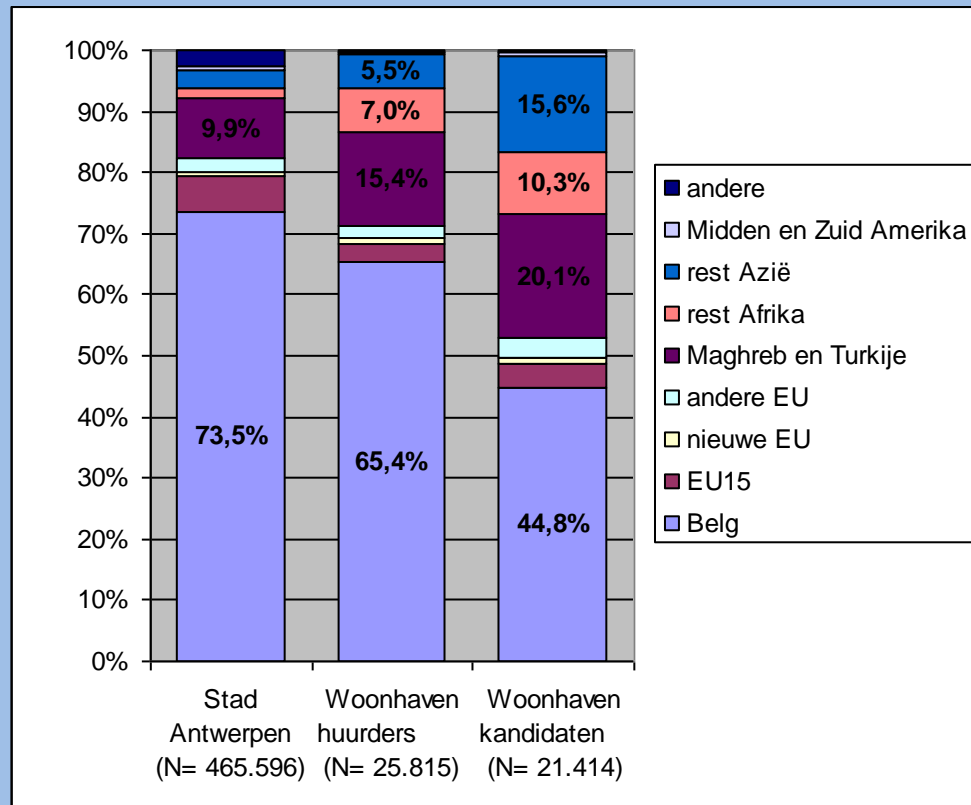

Leeftijd (op niveau van de gezinshoofden)

	huurders	kandidaten
N	15.950	9.432
gemiddelde leeftijd	55j	42j
10 ->20j	0,0%	0,6%
20 ->30j	7,7%	19,8%
30 ->40j	16,4%	29,1%
40 ->50j	18,2%	23,5%
50 ->60j	16,8%	14,1%
60 ->70j	14,3%	8,2%
70 ->80j	15,3%	4,0%
80 ->90j	10,1%	0,7%
>= 90j	1,1%	0,0%
Total	100,0%	100,0%

Herkomst (op individueel niveau)

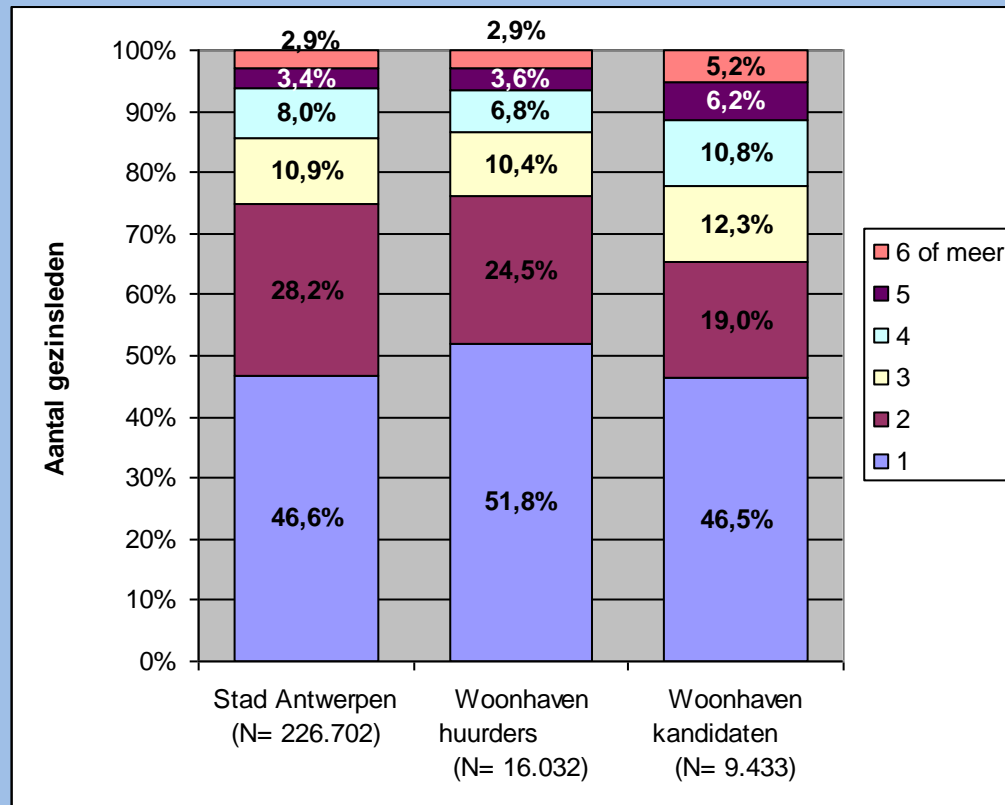

Herkomst (op niveau van de gezinshoofden)

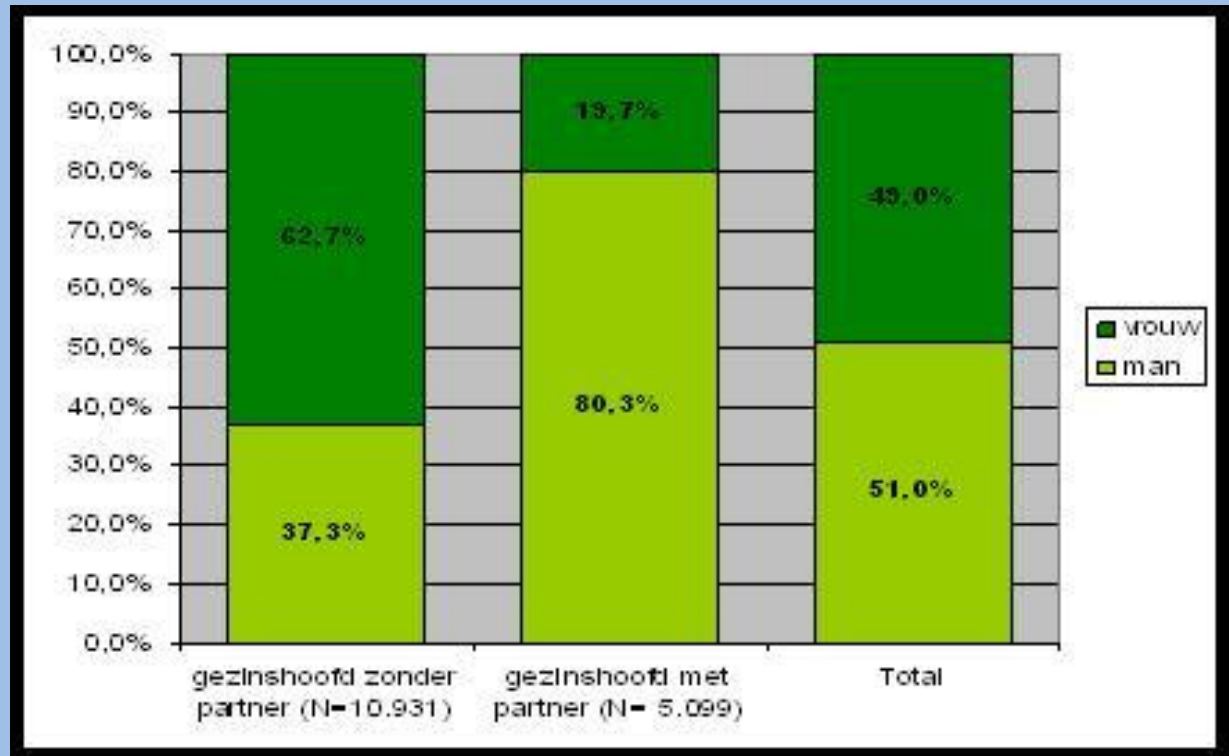
	huurders	kandidaten
N	12.761	9.099
Belg	61,7%	41,1%
EU15	3,9%	2,7%
nieuwe EU	1,4%	1,1%
andere EU	2,1%	2,5%
Maghreb en Turkije	16,2%	21,5%
rest Afrika	8,4%	13,6%
rest Azië	5,4%	16,5%
Midden en Zuid Amerika	0,7%	0,7%
andere	0,2%	0,5%
totaal	100,0%	100,0%

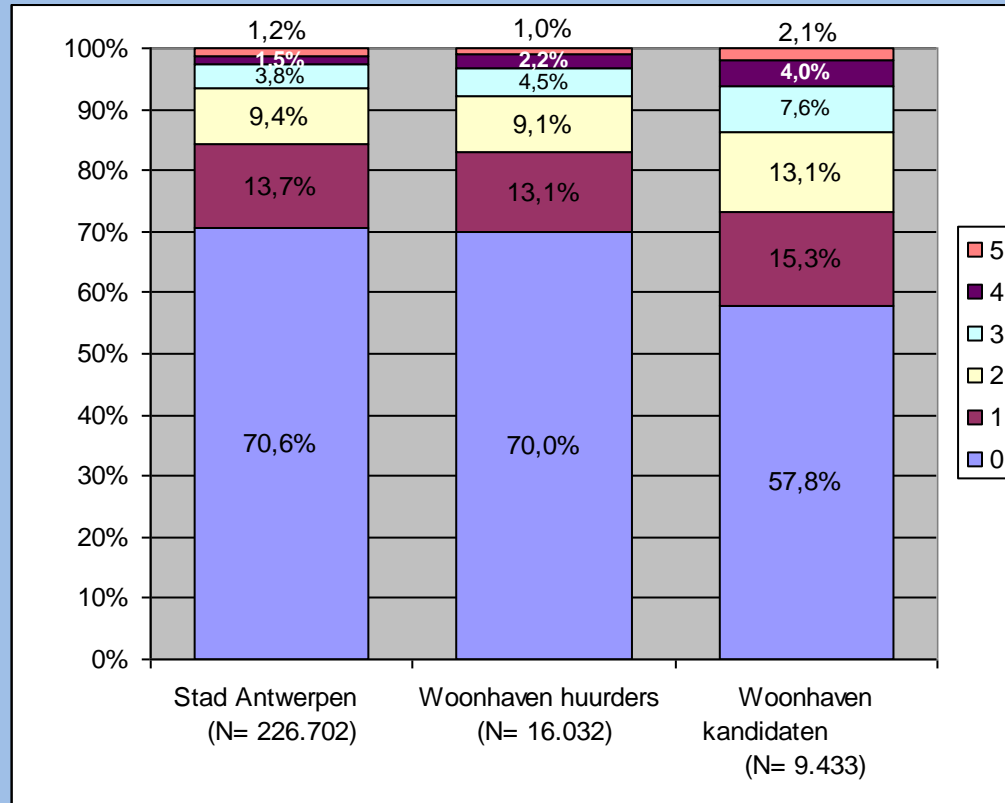
Gezinsgrootte

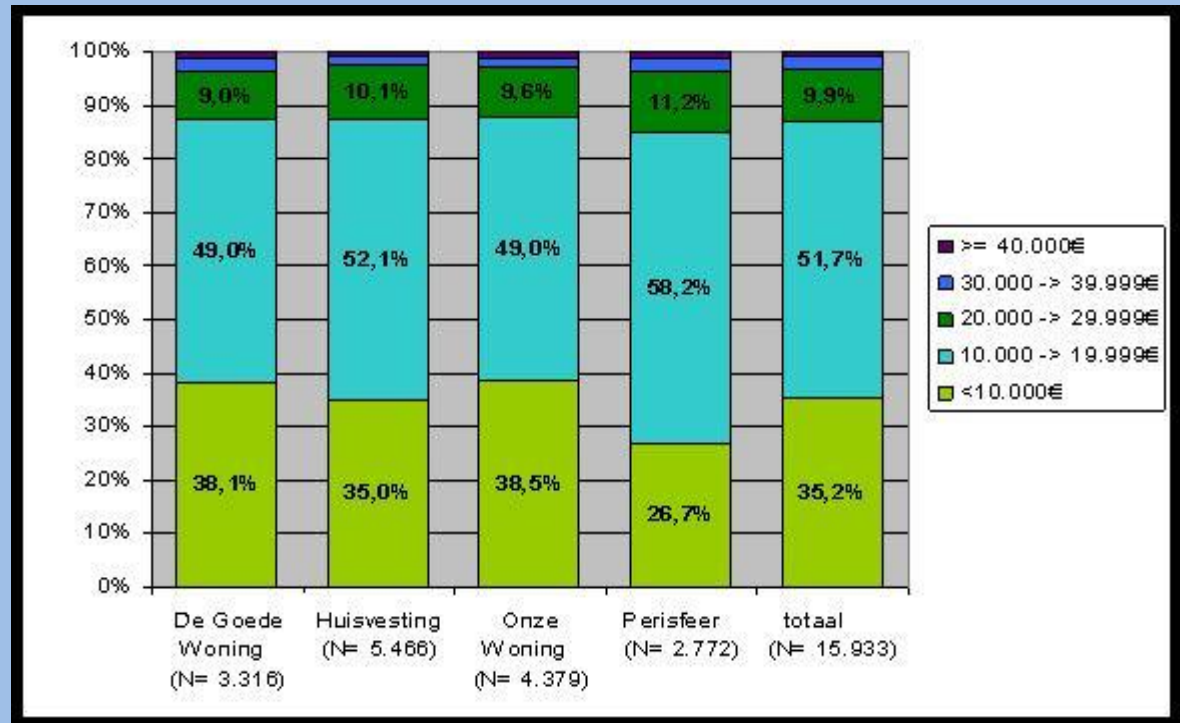
Type gezin (huurders)

Aantal kinderen

netto belastbaar inkomen (huurders)

Mogelijkheid 2

- *Vraag geen gegevens aan bij de maatschappijen.* Je kan al verbazend veel te weten komen van de huurders op basis van het bevolkingsbestand van je stad en regio.

Mogelijkheid 2

- Op voorwaarde dat men een sluitende volledige lijst heeft van de adressen/bouwpunten van de sociale huisvesting en eventueel koopwoningen is via adres koppeling met het bevolkingsregister al veel mogelijk:
 - Demografisch profiel geslacht, lft, nationaliteit, herkomst,...
 - Verhuisbeweging verblijfsduur in de stad, verblijfsduur in België, ... instroom van buiten de stad of van binnen de stad
 - Gezinssamenstelling, type gezinnen; leeftijd profiel van kinderen,

Mogelijkheid 2

Ten slotte kan men ook op basis van analyse van vorige adres uit het bevolkingsbestand te weten komen:

- Welk deel van de bevolking dat ooit in sociale huisvesting woonde; nu waar in je stad woont en welk profiel die SH uittreders die in je stad gebleven zijn hebben.
- Welk deel van de huidige SHV bevolking reeds op vorige adres in de stad woonde en welk deel ingestroomd is uit welke gemeente.

Dit geeft een eerste (onvolledig) zicht op de doorstroming in je huidig sociaal huisvestingspatrimonium.

Mogelijkheid 2

- Deze aspecten kunnen dan vergeleken worden met:
 - Totale bevolking, bevolking die in dezelfde stadsdelen/wijken woont maar geen sociale huurder is.
- Aangezien met zo meteen ook een vergelijkend profiel gemaakt wordt (op hetzelfde bestand!) van
 - met mede stadsbewoners
 - en medebuurtbewoners van sociale huisvestingkan dit ook input geven voor de beleidsdiscussie naar een optimale verdeling van het Soc Huisvestingspatrimonium.
- Ten slotte kan men ook op basis van analyse van vorige adres uit het bevolkingsbestand te weten komen:
 - Welk deel van de bevolking dat ooit in sociale huisvesting woonde; nu waar in je stad woont en welk profiel die SH uittreders die in je stad gebleven zijn hebben.
 - Welk deel van de huidige SHV bevolking reeds op vorige adres in de stad woonde en welk deel ingestroomd is uit welke gemeente.Dit geeft een eerste (onvolledig) zicht op de doorstroming in je huidig sociaal huisvestingspatrimonium.

Zuidervelodroom (Brederode)

Kenmerken woningen

- 70 appartementen – 47 bewoond
- 56 eengezinswoningen – 40 bewoond
- oppervlakte en aantal slaapks. varieert
 - meeste woningen: 3 of 4 slpks
(alleen appartementen ook met 1 of 2 slpks)
 - meeste 1-gezinswoningen > 150m²
 - meeste appartementen > 106m² (ook veel tsn 75 – 90m²)

Zuidervelodroom (Brederode)

Kenmerken bewoners

- 210 bewoners – 87 huishoudens
 - 25% alleenstaande (in wijk Brederode 53%)
 - 34% koppel met kinderen (in wijk Brederode 20%)
- aantal kinderen
 - 51 huishoudens zonder kdn (59%)
 - 17 huishoudens met 1 kind (20%)
 - 11 huishoudens met 2 kdn (13%)
 - 9 huishoudens met 3 kdn (9%)
- alle gezinstypen wonen vaakst in woning met 3 slpks, behalve koppels met kdn (vaakst 4 slpks)
- koppels met kdn: vaker in woning met buitenruimte (<40j)
- koppels zonder kdn: vaker in appartement
- (nog) kinderloze koppels min 40j ook vaak in 1-gezinswoning

Zuidervelodroom (Brederode)

Kenmerken bewoners

- 77% autochtonen (162) – 23% allochtonen
 - 12 Nederlanders
 - 5 Turken
 - meerderheid allochtonen is lid van gemengd autochtoon-allochtoon koppel
 - meer autochtonen dan in wijk Brederode
- 28% < 18j - 45% tsn 25-39j – 22% tsn 40-64j
 - meer kinderen en jonge koppels dan in wijk Brederode
 - 44% van allochtonen is < 18j

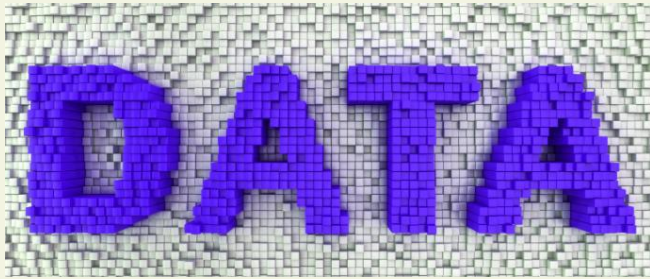
Zuidervelodroom (Brederode)

Kenmerken bewoners

- afkomstig van buiten Antwerpen : 22%
- afkomstig van binnen Antwerpen: 78%
→ *geen verschil tsn leeftijdsgroepen*

- van buiten Antwerpen: meer alleenstaanden en koppels zonder kdn (alle leeftijdsgroepen ca. gelijk)
→ vorige woonplaats vaakst onmiddellijke randgemeente
- van binnen Antwerpen: meer gezinnen (ook eenoudergezinnen) met kdn (gezinshfd meestal < 40j), ook alleenstaanden vaker jonger dan 40j
→ meestal vorige woonplaats in A'pen 2000, 2018 of Berchem

Inleidend

- Voornaamste bevindingen uit het onderzoek
“Demografie en capaciteit – Inventariserend onderzoek :
Hoe bouwen steden hun kennis op ifv beleidsvoorbereiding”.
- Opzet en doel van deze workshopreeks

Workshop 1

Evidence based policy : “Van beleidsvraag naar onderzoeksvraag”

1. Enkele handvaten
2. Case Brugge : ontgroening voorstelling
3. Case Turnhout: sociale huisvesting & oplossingsscenario's

Uitleidend/reacties